Alfred Funkiewicz (1906-1959): fotograf rekonstrukce Varšavy

Paweł Chilecki

Teoretická bakalářská práce

Opava 2024

Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě

SLEZSKÁ UNIVERZITA

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ

Filozoficko–přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie

Alfred Funkieficz (1906–1959): fotograf rekonstrukce Varšavy

TEORETICKÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

PAWEŁ CHILECKI

OPAVA 2024

SLEZSKÁ UNIVERZITA

itf Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ

Filozoficko–přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie

Alfred Funkiewicz (1906–1959): fotograf rekonstrukce Varšavy

Alfred Funkiewicz (1906–1959): Warsaw reconstruction photographer

TEORETICKÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE PAWEŁ CHILECKI

Obor: Tvůrčí fotografie

Vedoucí bakalářské práce: MgA. PhD. Jan Brykczyński

Oponent: odb. as. MgA. Mgr. Michał Szalast

OPAVA 2024

SLEZSKÁ UNIVERZITA

Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Akademický rok: 2023/2024

Zadávající ústav:	Institut tvůrčí fotografie
Student:	Paweł Chilecki
UČO:	53484
Program:	Filmové, televizní a fotografické umění a nová média
Obor:	Tvůrčí fotografie
Téma práce:	T: Alfred Funkiewicz (1906–1959): fotograf rekonstrukce Varšavy
Téma práce anglicky:	T: Alfred Funkiewicz (1906–1959): Warsaw reconstruction photographer
Zadání:	Monografie věnovaná fotografovi Alfredowi Funkiewiczowi. Životopis a analýza jeho díla.
Literatura:	Anna Topolska, Odbudowa Warszawy obiektywem architekta Alfreda Funkiewicza, [w:] Kronika Warszawy, t. 1–2, Varšava, 2020. Fotografowie 1946–2006. Słownik biograficzny fotografów polskich (członków ZPAF), ed. P. Pierściński, Varšava, 2006. Weronika Kobylińska–Bunsch, The Post–War History of Pictorialism as Exemplified by Exhibitions at the Zachęta and the Kordegarda (1953–1970), [w:] Ikonotheka, nr. 26, Varšava, 2016. Weronika Kobylińska–Bunsch, Ogólnopolskie Wystawy Fotografiki w Zachęcie 1952–1962, Varšava, 2018. Anna Kotańska, Dokumentacja fotograficzna wystaw: Warszawa wczoraj, dziś, jutro (1938 r.) i Warszawa Oskarża (1945 r.) w zbiorach Muzeum Historycznego m.st. Warszawy, [w:] Almanach Muzealny, t. 2, Varšava, 1999. Wacław Żdżarski, Historia fotografii warszawskiej, Varšava, 1974 A archivní dokumenty.
Vedoucí práce:	MgA. Jan Brykczyński, Ph.D.
Datum zadání práce:	31. 5. 2024

Souhlasím se zadáním (podpis, datum):

.....
prof. PhDr. Vladimír Birgus
vedoucí ústavu

Abstrakt:

Tato práce popisuje životopis a dílo fotografa–architekta Alfreda Funkiewicze (10.IV.1906–31.V.1959). Umělcovu fotografickou činnost lze vysledovat v letech 1945–1959, ačkoli se tomuto oboru věnoval jako koníčku již od roku 1918. Archivní rešerše, kterou autor provedl, umožnila podrobnější popis Funkiewiczovy minulosti, než je obsaženo ve stavu bádání. Práce je rozdělena do tří částí. První se věnuje období od fotografova narození přes rané mládí, studentské časy až po konec německé okupace Varšavy. Druhá část se zabývá Funkiewiczovou činností od roku 1945 až do jeho náhlé smrti v roce 1959. Chronologicky je popsána jeho fotografická činnost – nejprve profesionální, poté umělecká a rovnoměrně k nim i společenská. Třetí část je věnována pokusu o charakteristiku autorova díla, a to i z hlediska jakési klasifikace. Celá práce je završena závěrem, který je obsažen v její poslední části.

Klíčová slova: rekonstrukce Varšavy, Varšava, reportáž, Alfred Funkiewicz, poválečná Varšava, fotografie, architektura, fotografie architektury, polská, poválečná fotografie, polská fotografie.

Abstract:

This work describes the biography and work of photographer-architect Alfred Funkiewicz (10.IV.1906–31.V.1959). The artist's photographic activity can be traced back to the years 1945-1959, although he had been involved in this field as a hobby since 1918. The archive search carried out by the author allowed a more detailed description of Funkiewicz's past than is included in the state of research. The work is divided into three parts. The first is devoted to the period from the photographer's birth through his early youth, student times, to the end of the Nazi occupation. The second part deals with Funkiewicz's activities from 1945 to the time of his sudden death in 1959. In chronological terms, his photographic activity is described - first professional, then artistic, and evenly to these, also social. The third part is devoted to an attempt to characterise the artist's work, including in terms of some kind of classification. The whole work is crowned with a summary, contained in the last part.

Keywords: reconstruction of Warsaw, Warsaw, reportage, Alfred Funkiewicz, post-war Warsaw, photography, architecture, architecture photography, Polish, post-war photography, Polish photography.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně a použil jsem pouze citované zdroje, které uvádím bibliografických odkazech.

Souhlas se zveřejněním

Souhlasím, aby tato bakalářská práce byla zařazena do Univerzitní knihovny Slezské univerzity Opavě, do knihovny Uměleckoprůmyslového musea Praze zveřejněna na internetových stránkách Institutu tvůrčí fotografie FPF SU Opavě.

Obsah:

Úvod....1
Stav výzkumu....2
O zdrojích....4
Část I....5
Narození a školní léta....5
Studium....6
Období po ukončení studia a povolání....9
Část II....12
Poválečná Varšava a Úřad pro rekonstrukci hlavního města....12
Varšava obviňuje....14
Výzkumný Ústav Stavební....16
Foto–service....17
Sdružení a organizace....18
Národní výstavy fotografie v Zachętě....19
Výstavy, ocenění, vyznamenání....21
Stolica – na rozloučenou....22
Kordegarda....22
Část III....24
Charakteristika tvůrčí práce....24
Funkiewicz a socialistický realismus....25
Závěr....26
Seznam expozic s Alfredem Funkiewiczem....27
Ilustrace....28
Seznam ilustrací....67
Seznam zkratek....70
Jmenný rejstřík....70
Bibliografie....71

Úvod

Cílem této práce je pokus o zpracování životopisu a díla fotografa Alfreda Funkiewicze (1906–1959)[1] formou ucelené monografie. Dosud se tento umělec objevoval v literatuře k tomuto tématu jen okrajově[2] a jediný samostatný text, který mu věnovala Anna Topolská (má povahu krátké fotoreportáže), vznikl poměrně nedávno[3]. Umělcova silueta stojí za bližší pozornost přinejmenším z několika důvodů. Nejintenzivnějším obdobím Funkiewiczovy tvorby je druhá polovina 40. let a téměř celá 50. léta. Byla to tedy doba dynamických změn a fotograf, žijící ve zničené Varšavě, byl tehdy v samém jejich centru. Četné Funkiewiczovy fotografie[4] vytvořené v těchto letech jsou dnes především cenným historickým záznamem ukazujícím realitu života v tehdy obnovovaném hlavním městě. Sám Funkiewicz byl za svého života uznávaným umělcem, o čemž svědčí jeho častá účast na významných výstavách i získaná ocenění[5]. Ve své tvorbě se věnoval především fotografování předválečné architektury včetně jejích detailů. Nebylo to však jediné téma. Důležitou roli hrála také výtvarná fotografie. Kromě výše zmíněných zahrnuje jeho *dílo* také četné reportáže a noční fotografie vytvořené pro tisk. Jeho tvorbu, která byla v době rozkvětu, přerušila náhlá smrt v roce 1959.

---

[1] *Encyklopedia Warszawy*, Varšava, 1994, s. 194.
[2] Více v kapitole: *Výstavy, ocenění, vyznamenání*.
[3] Anna Topolska, *Odbudowa Warszawy obiektywem architekta Alfreda Funkiewicza*, [w:] *Kronika Warszawy*, t. 1–2 (161–162), Varšava, 2020, 169–187.
[4] Umělecká fotografická pozůstalost, kterou získalo Historické muzeum města Varšavy v roce 1972, obsahuje více než 13 000 negativů a přibližně 1 500 tisků. Zdroj: webové stránky instituce; https://kolekcje.muzeumwarszawy.pl/pl/miasto-od-a-do-z/funkiewicz-alfred-1906-1959-architekt-i-fotografik
[5] *Encyklopedia Warszawy*, Varšava, 1994, s. 194.

Stav výzkumu

Alfred Funkiewicz je zmiňován v několika průřezových publikacích o poválečné fotografii v Polsku. První z nich je kniha Wacława Żdżarského (1913–1983) – *Historia fotografii warszawskiej*, kde autor věnuje fotografovi tři krátké odstavce textu a zmiňuje se o jeho velkém přínosu pro dokumentaci varšavské architektury a památek[6]. Kromě tohoto konstatování se text zabývá Funkiewiczovým vzděláním, jeho členstvím a úlohou v Polské fotografické společnosi (dále v textu PTF)[7] a později ve Svazu polských uměleckých fotografů (dále v textu ZPAF)[8]. Autor zmiňuje také fotografovu spolupráci s časopisem *Stolica*[9] nebo účast na výstavě *Varšava Obviňuje*[10]. Text přináší informace o Funkiewiczově spoluzaložení organizace nazvané Výbor pro obnovu hlavního města[11]. S ohledem na archivní prameny a informace o Výboru pro obnovu hlavního města, je nad tímto tvrzením otazník. V dokumentech týkajících se fotografa můžeme najít prohlášení, že v roce 1952 spoluzakládal Výbor pro přestavbu varšavy[12] uvnitř Výzkumného ústavu stavebního[13], kde v té době pracoval[14]. Ve Funkiewiczově životopise však nelze nalézt žádné informace o jeho účasti v Výboru pro obnovu hlavního města. Autorem zmiňovaný Výbor pro obnovu hlavního města byl zřízen Ministerstvem obnovy 24. května 1945 a byl organizací úzce spjatou s tehdejšími úřady (v jeho čele stál sám předseda vlády)[15]. Poznámka o autorovi končí informací o jeho úmrtí v roce 1959, které předchází zmínka o Funkiewiczově působení v cechu fotografů hlavního města a v Svazu scénických umělců a skladatelů (dále v textu ZAiKS)[16], kde zastával funkci předsedy sekce fotografických prací.

[6] Wacław Żdżarski, *Historia fotografii warszawskiej*, Varšava, 1974, s. 258, 294, 295, 314, 347.
[7] Zkratka původního názvu v polštině, originální psaní – Polskie Towarzystwo Fotograficzne.
[8] Zkratka původního názvu v polštině, originální psaní – Związek Polskich Artystów Fotografików.
[9] *Stolica* – ilustrovaný týdeník založený v roce 1946 ve Varšavě, zabývající se Varšavou. *Encyklopedia Warszawy*, Varšava, 1996, s. 813–814.
[10] Více informací o tomto podniku naleznete v článku *Varšava obviňuje*.
[11] Originální psaní v polštině – Komitet Odbudowy Stolicy.
[12] Originální psaní v polštině – Komitet Odbudowy Warszawy.
[13] Originální psaní v polštině – Instytut Techniki Budowlanej.
[14] Viz kapitola *Institut Stavební Techniky*.
[15] Grzegorz Kuba, *Nie tylko Biuro Odbudowy Stolicy. Instytucje zaangażowane w odbudowę Warszawy po II wojnie światowej*, [w:] *Studia i Materiały Centralnej Biblioteki Wojskowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego*, nr 2 (18), Varšava, 2022, s. 80.
[16] Zkratka původního názvu v polštině, originální psaní – Związek Autorów i Kompozytorów Scenicznych.

Chronologicky další publikací, v níž se fotograf objevuje, je *Encyklopedie Varšavy*, vydaná v roce 1994[17]. Encyklopedický záznam věnovaný umělci uvádí z větší části informace, které do své publikace zahrnul již Wacław Żdżarski. Je však třeba upozornit na doplňující informace v kontextu Funkiewiczových funkcí v různých organizacích. Patří k nim informace o jehoporadenství v oblasti fotografie ve Výzkumném ústavu stavebním od roku 1946, datum, kdy začal být členem zkušební komise a předsednictva Cechu fotografů města Varšavy (1949), nebo datum, kdy začal zastávat výše zmíněnou funkci v ZAiKS (1948). Kromě toho je zde zmínka o tom, že Funkiewicz získal v roce 1958 titul umělce FIAP[18] – Mezinárodní federace fotografického umění. V encyklopedickém záznamu jsou však zmíněna některá data, která je třeba považovat za sporná. Rok 1954, uvedený v poznámce jako datum umělcovyúčasti na výstavě *Varšava obviňuje*, je nesprávný, neboť skutečným datem této události je rok 1945. Zahraniční verze výstavy se konaly v nálsedujícím roce (1946)[19]. V textu je rovněž reprodukována informace o Funkiewiczově spoluzaložení a předsednictví Výboru pro obnovu hlavního města, která není v pramenech potvrzena. Posledním chybným údajem je, že jako rok posmrtné výstavy autorových fotografií byl uveden rok 1969. Tato výstava se však konala v roce 1959 v Kordegardu, takže je třeba zvážit, zda se informace vztahuje k této události a zda datum 1969 není chybou.

Třetí publikací, v níž se objevuje záznam o Alfredu Funkiewiczovi, je biografický slovník polských fotografů (členů ZPAF) od Pawła Pierścińského (1938–2017)[20]. Autor do značné míry dubluje dřívější výzkumy, včetně hesla o Výboru pro rekonstrukci hlavního města. Novou informací je konstatování, že Funkiewicz psal o nejnovějším technickém aparátu od roku 1958.

Následně je fotograf zmiňován Veronikou Kobylinskou–Bunsch jako jeden z tvůrců směru fotografické reportáže inspirované pojmem „decisive moment", který zavedl Henri Cartier Bresson (1908–2004)[21]. Zmíněná autorka se o Funkiewiczovi zmiňuje i později, v souvislosti s jeho účastí na celostátních výstavách fotografie pořádaných v Galerii Zachęta v letech 1952–1962[22].

---

[17] *Encyklopedia Warszawy*, Varšava, 1994, s. 194.
[18] Zkratka původního názvu – Fédération Internationale de l'Art Photographique.
[19] Viz kapitola *Varšava obviňuje*.
[20] *Fotografowie 1946–2006. Słownik biograficzny fotografów polskich (członków ZPAF)*, ed. P. Pierściński, Varšava, 2006, s. 102.
[21] Weronika Kobylińska–Bunsch, *The Post–War History of Pictorialism as Exemplified by Exhibitions at the Zachęta and the Kordegarda (1953–1970)*, [w:] Ikonotheka, nr. 26, Varšava, 2016, s. 195.
[22] Více o projektu v: Weronika Kobylińska–Bunsch, *Ogólnopolskie Wystawy Fotografiki w Zachęcie 1952–1962*, Varšava, 2018.

Nejnovější a zároveň jedinou autorovi známou publikací, jejíž obsah lze plně spojit pouze s Alfredem Funkiewiczem, je fotoreportáž Anny Topolské, publikovaná v *Kronice Varšavy*[23]. Topolská považuje Funkiewiczovy fotografie, které publikovala, především za cenný historický pramen podávající svědectví o úspěších lidí, kteří na sebe vzali obrovský úkol obnovy a přestavby poválečné Varšavy. Uvnitř textu autor podrobně popisuje urbanistické, architektonické a stavební práce spojené s objekty, budovami a ulicemi, které fotograf–architekt zaznamenal.

Z citovaných publikací ve výzkumu je patrné, že poskytují pouze zkrácené informace, což je zvláště zřejmé u těch, které mají kompendiální charakter. Chybí v nich delší a podrobnější texty, které by se věnovaly Funkiewiczově biografii, jeho pracovním technikám nebo širšímu komentáři k jeho fotografickému stylu. Autor této práce se proto snaží alespoň částečně zaplnit tyto mezery v následujícím textu.

O zdrojích

Tento text vznikl převážně na základě archivních pramenů, jejichž autorem je většinou postava, které je věnován. Mezi dokumenty, které byly použity k vytvoření tohoto díla, hrál hlavní roli Funkiewiczův životopis, sepsaný většinou pro účely různých typů náboru (univerzita, práce). Vzhledem k roli, kterou tyto texty měly plnit, a vzhledem k jejich autorství je nelze považovat za zcela objektivní prameny, proto je třeba na ně nahlížet s patřičným odstupem. Všechny použité dokumenty pocházejí z archivů institucí, s nimiž byl Funkiewicz spojen. Jednalo se o archivy Varšavské univerzity (Uniwersytet Warszawski), Varšavské technické univerzity (Politechnika Warszawska), Úřadu pro rekonstrukci hlavního města (Státní archiv ve Varšavě – Archiwum Państwowe w Warszawie) a Svazu polských umělců fotografů (Związek Polskich Artystów Fotografików) a Národní galerie umění – Zachęta. Všechny citace použité v článku byly přeloženy z polštiny do češtiny.

[23] Anna Topolska, *op. cit*.

Část I

Narození a školní léta

Alfred Julian Funkiewicz se narodil jako syn Bolesława Henryka a Gabriely Funkiewiczových 10. dubna 1906 na ulici Wspólna 139/D ve Varšavě. Pokřtěn byl v římskokatolické církvi 17. června 1906 ve varšavské farnosti svatého Alexandra[24]. Se svým raným vzděláním začal – jak sám píše – velmi brzy[25], dostalo se mu ho doma[26]. V devíti letech nastoupil do přípravné školy, odkud po dvou letech studia přešel na základě propagace do druhé třídy Gymnázia Emiliana Konopczyńského[27]. Po roce však změnil školu na Humanistické mužské gymnázium Ludvíka Lorence[28]. Přibližně od roku 1918 se k Funkiewiczovým zájmům připojila fotografie, kterou začal rozvíjet jako jednu ze svých mladických vášní[29]. O rok později se k fotografování přidal i skauting, který ve svém životopise sestaveném pro účely přihlášky na univerzitu uvádí takto[30]:

Kromě školní práce jsem se s nadšením věnoval práci ve skautském hnutí, do kterého jsem vstoupil v roce 1919, a v době vpádu bolševických hord do Varšavy jsem jako čtrnáctiletý dobrovolník vykonával náhradní službu v pobočce varšavské intendantury D.O.G.[31]

V roce 1925 složil maturitní zkoušku na Lorentzově gymnáziu[32]. Ze všech známek na vysvědčení stojí vzhledem k jeho budoucí umělecké dráze a zejména předmětu jeho fotografického zájmu, jímž byla dokumentace výtvarného umění[33], za zmínku vynikající známka velmi dobře z kreslení.

---

[24] *Wypis z aktu urodzenia*, Archiv oddělení evidence studentů Varšavské technické univerzity, Funkiewicz Alfred, odkaz na sbírku 10763.
[25] *Mój życiorys*, Archiv oddělení evidence studentů Varšavské technické univerzity, Funkiewicz Alfred, odkaz na soubor 10763.
[26] *Życiorys*, Archiv Varšavské univerzity, FUNKIEWICZ Alfred, ref. RP 23686.
[27] Ibidem.
[28] Ibidem.
[29] *Fotografika Alfreda Funkiewicza (10.IV 1906 – 31.V.1959) 16–30 Czerwiec 1959 r.*, výstavní reklamní brožura, Archiv Zachęta, spis Alfreda Funkiewicze, bez věcné signatury.
[30] *Mój życiorys*, Archiv oddělení evidence studentů Varšavské technické univerzity, Funkiewicz Alfred, odkaz na soubor 10763.
[31] D.O.G – General District Command, známé také jako DOGen. DOGen. "Warszawa" mělo na starosti zásobování bojujících vojáků potravinami během bitvy o Varšavu. Lech Wyszczelski, *Wojsko Polskie w latach 1918–1921*, Varšava, 2006, s. 180.
[32] *Świadectwo Dojrzałości*, Archiv oddělení evidence studentů Varšavské technické univerzity, Funkiewicz Alfred, odkaz na sbírku 10763.
[33] Wacław Żdżarski, *op.cit.*, s. 258, 294, 295, 314, 347.

Studium

Alfred Funkiewicz, přibl. 1926, Archiv Varšavské univerzity, ref. RP 23686.

Po ukončení gymnaziálního vzdělání se Funkiewicz rozhodl pokračovat ve studiu a v akademickém roce 1925/1926 složil přijímací zkoušky na Fakultu architektury na Varšavské technické univerzitě (Politechnika Warszawska). Tehdy bohužel nebyl přijat a úspěšně požádal o status tzv. svobodného studenta[34]. V témže roce se přihlásil i na Filozofickou fakultu Varšavské univerzity (Uniwersytet Warszawski), kam byl přijat, ale kvůli nezaplacení zápisného studium nezahájil a nebyl zapsán jako student[35] – proto také požádal o status tzv. svobodného studenta[36]. V následujícím roce se přihlásil jak na fakultu architektury Varšavské technické univerzity, tak na filozofickou fakultu UW[37]. Bohužel ani tehdy se Funkiewicz na vytouženou polytechniku nedostal a opět požádal o status svobodného studenta[38]. Stejně jako předtím byl přijat na Filozoficko–humanitní fakultu UW, kde se mu tentokrát podařilo zaplatit zápisné. Studium na Varšavské univerzitě tak zahájil imatrikulací 19. října 1926[39] a složením studentského slibu následujícího dne[40]. Vzhledem k tématům, kterým se věnoval ve své pozdější tvorbě v podobě výtvarné fotografie, stojí za to rozlišit obory, které si Funkiewicz tehdy zapsal. Jednalo se o: *Vznik italské renesance*, *Giotto a počátky italského*

[34] *Podanie*, Archiv oddělení evidence studentů Varšavské technické univerzity, Funkiewicz Alfred, číslo sbírky 330.
[35] *Do jego magnificencji rektora uniwersytetu warszawskiego*, Archiv Varšavské univerzity, FUNKIEWICZ Alfred, ref. RP 23686.
[36] *Do podania o zaliczenie w poczet słuchaczy Uniw. Warsz….*, Archiv Varšavské univerzity, FUNKIEWICZ Alfred, ref. RP 23686.
[37] Zkratka pro Varšavskou univerzitu.
[38] *Podanie*, Archiv oddělení evidence studentů Varšavské technické univerzity, Funkiewicz Alfred, odkaz na sbírku 767.
[39] *Wykaz wykładów i ćwiczeń*, Archiv Varšavské univerzity, FUNKIEWICZ Alfred, ref. RP 23686, s. 1.
[40] *Przyrzekam iż będę posłuszny…*, Archiv Varšavské univerzity, FUNKIEWICZ Alfred, ref. RP 23686.

monumentálního malířství, *Románská architektura v Krakově a Sandoměři*, *Architektura 15. a počátku 16. století ve starém Malopolsku*, *Počátky křesťanské malby*, *Otázka krásy a ošklivosti ve výtvarném umění*, *Teorie výtvarného umění ve francouzském romantismu*, *Eugène Delacroix a jeho teorie umění*, *Italské monumentální malířství v 15. století*, *Nárys psychologie*, *Vznik gotické architektury ve starém Polsku* a jazyky; Angličtina, italština, francouzština a němčina[41]. Autory velké části přednášek, k nimž se Funkiewicz hlásil, byli historici umění včetně Tadeusze Szydłowského (1883–1942) nebo Zygmunta Batowského (1876–1944)[42]. Tento výběr kurzů velmi přesně nastiňuje zájmy budoucího fotografa–architekta. Funkiewicz byl zapsán na filozofické fakultě do 31. května 1927[43]. Dne 24. září téhož roku z Varšavské univerzity vystoupil[44]. V potvrzení o vystoupení bylo uvedeno, že Funkiewicz nenavštěvuje přednášky[45]. Je však jisté, že fotograf později tvrdil, že zná francouzský, anglický a německý jazyk, tedy předměty, které měl zapsány[46].

Nakonec se Funkiewiczovi v roce 1927 podařilo úspěšně složit požadované zkoušky a nastoupit na Fakultu architektury Varšavské technické univerzity. Studium zakončil s titulem inženýr architekt[47]. Během studií[48] i před válkou[49] a během okupace[50] bydlel Funkiewicz v bytě na Smolné ulici 32 ve Varšavě. V roce 1925 byl na tomto čísle evidován jeho otec Bolesław[51], který zemřel v roce 1928[52]. V té době, aby uživil sebe i matku, dával hodiny kreslení, doučoval a pracoval jako kreslič v architektonických ateliérech[53]. V roce 1932 se oženil[54]. V roce 1938 získává diplom inženýra architektury[55].

[41] *Wykaz wykładów i ćwiczeń*, Archiv Varšavské univerzity, FUNKIEWICZ Alfred, ref. RP 23686, s. 2–7.
[42] Ibidem.
[43] *Świadectwo Wystąpienia Nr. 256.*, Archiv Varšavské univerzity, FUNKIEWICZ Alfred, ref. RP 23686
[44] Ibidem.
[45] Ibidem.
[46] *Życiorys*, Národní archiv ve Varšavě, spisová skupina 72/25, čj. 585, č. 4.
[47] Ibidem.
[48] *Do Pana Alfreda Funkiewicza… dnia 26 maja*, Archiv oddělení evidence studentů Varšavské technické univerzity, Funkiewicz Alfred, odkaz na soubor 10763.
[49] *Spis Abonentów Warszawskiej Sieci Telefonów Polskiej Akcyjnej Spółki Telefonicznej 1935–1936*, Varšava, 1935, s. 75.
[50] *Amtliches Fernsprechbuch für den Distrikt Warschau*, Varšava, 1942, s. 50
[51] *Sprawozdanie Stowarzyszenia Właścicieli Nieruchomości m. Warszawy za Rok 1926*, Varšava, 1926, s. 30.
[52] *Uzupełnienie Kartoteki dla Działu Personalnego i Związku Zawodowego*, Národní archiv ve Varšavě, spisová skupina 72/25, čj. 585, č. 5.
[53] *Życiorys*, Archiv ZPAF, osobní inventář Alfreda Funkiewicze, reg. 100.
[54] Ibidem.
[55] Ibidem.

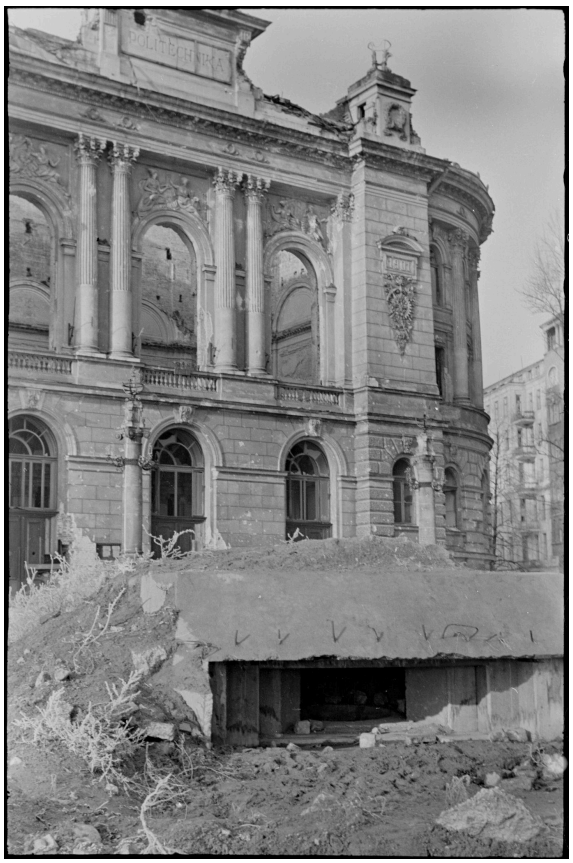

Zničená hlavní budova Varšavské technické univerzity, fotografie Alfreda Funkiewicze, 1945-1946, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1597/2/F.

Hlavní budova Varšavské technické univerzity, fotografie Alfreda Funkiewicze, 7. září 1955, Muzeum Varšavy, ref. AN 165/F.

Období po ukončení studia a povolání

Autorovi tohoto textu není známo, co fotograf dělal bezprostředně po ukončení studia. V nalezených archivních pramenech je zahrnuto období od roku 1935. Podle nich pracoval Funkiewicz v letech 1935–1938[56] ve Varšavě jako vedoucí prací ve stavební firmě „Martens a Daab". Následně byl v letech 1938–1939 zaměstnán na ministerstvu spojů jako vedoucí prací při výstavbě varšavského hlavního nádraží[57]. Toto období popisuje následovně:

V letech 1935 až 1939, tj. do vypuknutí druhé světové války, jsem pracoval jako stavbyvedoucí železničních skladů a v týmu architektů v Ředitelství pro rekonstrukci varšavského uzlu (stavba Hlavního nádraží). Nezávisle na svém plném pracovním úvazku realizuji projekty v oblasti bytové výstavby (...). Válečný rok 1939 přináší přestávku, či spíše konec mé práce architekta. Členové SARP[58], k nimž patřím, přerušili během okupace svou profesní činnost.[59]

Fotograf se během okupace lopotil s různými nesourodými činnostmi. V letech 1940–1942[60] byl Funkiewicz vedoucím prodeje v prodejně fotografických přístrojů „Foto–Nurowski"[61]. Jak sám uvádí, dveře k tomuto zaměstnání mu otevřel jeho mladistvý zájem o fotografii, který postupem času prohluboval[62]. Na druhé straně byl v letech 1942–1944 vedoucím prodeje v Kawęczynských keramických závodech[63]. Po celé toto období také vykonával fotografické a laboratorní práce ve „Foto–przybory i artykuły Edmund Cukrowski" (Fotopříslušenství a zboží Edmunda Cukrowského)[64]. Toto období shrnuje v životopise vypracovaném pro zaměstnání v Úřadu pro rekonstrukci hlavního města:

---

[56] *Życiorys*, Státní archiv ve Varšavě, spisová skupina 72/25, ref. 585, č. 4.
[57] *19. Gdzie i w jakim charakterze pracował do…*, Státní archiv ve Varšavě, spisová skupina 72/25, ref. 585, č. 3.
[58] Zkratka původního názvu v polštině, originální psaní – Stowarzyszenie Architektów Rzeczypospolitej Polskiej (Sdružení architektů Polské Republiky).
[59] *Życiorys*, archiwum ZPAF, osobní spis Alfreda Funkiewicze, reg. č. 100.
[60] *19. Gdzie i w jakim charakterze pracował do…*, Státní archiv ve Varšavě, spisová skupina 72/25, ref. 585, č. 3.
[61] *Życiorys*, Archiv ZPAF, osobní spis Alfreda Funkiewicze, reg. č. 100.
[62] „Protože jsem měl zálibu v amatérském fotografování (už jako chlapec v roce 1918) a jako samouk jsem se neustále zdokonaloval ve fotografických dovednostech, umožnila mi dobrá znalost fotografického vybavení přijmout místo vedoucího prodeje v obchodě s fotoaparáty.." Ibidem.
[63] *19. Gdzie i w jakim charakterze pracował do…*, Státní archiv ve Varšavě, spisová skupina 72/25, ref. 585, č. 3.
[64] *Życiorys*, Archiv ZPAF, osobní spis Alfreda Funkiewicze, reg. č. 100.

Vedl jsem vědecké studie o fotografování architektury, makrofotografii a kinematografii. Výsledky mé dlouholeté práce, stejně jako můj architektonický a laboratorní ateliér, byly během tragického období pro Varšavu zcela zničeny.[65]

Což mnohem obšírněji popisuje ve svém životopise pro Svaz polských umělců fotografů (ZPAF):

Ve volném čase od placené práce jsem se věnoval studiu teoretické a umělecké fotografie, sestavoval jsem učebnice o maloformátové fotografii, amatérském filmu, estetice a almanach moderních fotooptických přístrojů. V rámci své společenské činnosti jsem přednášel o fotografii v tajných výukových kurzech Západní unie. Varšavské povstání v roce 1944 mě zastihlo s rodinou na dovolené ve Świderu u Varšavy.[66]

[65] *Życiorys*, Státní archiv ve Varšavě, spisová skupina 72/25, ref. 585, č. 4.
[66] *Życiorys*, Archiv ZPAF, osobní spis Alfreda Funkiewicze, reg. č. 100.

Stavba hlavního nádraží ve Varšavě, foto Józef Fischer, 1938, Národní digitální archiv (NAC), ref. 1-G-3752-4.

Hlavní nádraží na Jerozolimské třídě, fotografie Alfreda Funkiewicze z let 1945-1946, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1620/7/F.

Část II

Poválečná Varšava a Úřad pro rekonstrukci hlavního města

Pohled na zničené Staré a Nové město, fotografie Alfreda Funkiewicze, 1948 , Muzeum Varšavy, ref. AN 2916/F.

Po osvobození hlavního města přijíždím v únoru 1945 do Varšavy a jako téměř všichni Varšavané nacházím svůj byt, fotografický archiv (5 000 negativů), knihovnu a vybavení vypálené a zničené.[67]

Válkou zcela zničená Varšava se v roce 1945 začala postupně vzpamatovávat. Lidé se vraceli do trosek města a snažili se obnovit život v něm. Bylo zřízeno několik zvláštních organizací a výborů pro „obnovu" hlavního města, včetně – Úřadu pro rekonstrukci hlavního města (zkráceně B.O.S)[68]. Alfred Funkiewicz v něm byl zaměstnán téměř ihned po návratu do města, od dubna 1945 zde působil jako vedoucí fototechnického ateliéru propagačního oddělení Úřadu pro rekonstrukci hlavního města[69]. Sám fotograf to popisuje následovně:

[67] *Życiorys*, Archiv ZPAF, osobní spis Alfreda Funkiewicze, reg. č. 100.
[68] Zkratka původního názvu v polštině, originální psaní – Biuro Odbudowy Stolicy.
[69] *19. Gdzie i w jakim charakterze pracował do…*, Státní archiv ve Varšavě, spisová skupina 72/25, ref. 585, č. 3.

Okamžitě začínám pracovat v Úřadu pro obnovu hlavního města, kde organizuji fotografický ateliér – první základnu ve městě zničeném nacistickou invazí.[70]

V té době měl umělec na starost celou rodinu – manželku Kazimieru, matku Gabrielu a dvě děti Alinu, narozenou v roce 1936, a Andrzeje, narozeného v roce 1943[71]. V rámci svého zaměstnání v Úřadu pro rekonstrukci hlavního města se fotograf ucházel[72] o bydlení na prvním poválečném sídlišti postaveném ve Varšavě, kterým byly Finské domky v Jazdówě[73]. Funkiewicz uspěl a začal zde žít se svou čtyřčlennou rodinou[74].

Finské domy na ulici Jazdów, fotografie Alfreda Funkiewicze z let 1945-1946, Muzeum Varšavy, inv. AN 1626/1/F.

Pozoruhodné je, že Funkiewicz ve svém osobním dotazníku B.O.S. ke své profesi inženýra architektury připojil profesi diplomovaného fotografa[75]. Na základě pramenů shromážděných autorem práce však není jasné, odkud uvedený titul získal. Je třeba také zdůraznit, že Funkiewicz nebyl jediným fotografem, který byl zaměstnán nebo spolupracoval

[70] *Życiorys*, Archiv ZPAF, osobní spis Alfreda Funkiewicze, reg. č. 100.
[71] *Uzupełnienie Kartoteki dla Działu Personalnego i Związku Zawodowego*, Státní archiv ve Varšavě, spisová skupina 72/25, ref. 585, č. 5.
[72] Grzegorz Piątek, *Najlepsze miasto świata: Warszawa w odbudowie 1944–1949*, Varšava, 2020, s. 154.
[73] Małgorzata Kunecka, Daniel Kunecki, *Domki fińskie – pamięć osobista, historia, współczesność. Projekt etnograficzny na pograniczu nauki i życia społecznego*, [v:] *Etnografia. Praktyki, Teorie, Doświadczenia*. nr. 1, Gdaňsk, 2015, s. 190–199.
[74] *Uzupełnienie Kartoteki dla Działu Personalnego i Związku Zawodowego*, Státní archiv ve Varšavě, spisová skupina 72/25, ref. 585, č. 5.
[75] Ibidem.

s Úřadem pro rekonstrukci hlavního města. Mezi těmi, kteří pro B.O.S. zaznamenávali poválečné hlavní město na světlocitlivý film, byli například Zofia Chomętowska (1902–1991)[76], Karol Pęcherski (1885–1951)[77] nebo Edward Falkowski (1913–1998)[78]. Funkiewicz pracoval v Úřadu pro obnovu hlavního města až do konce května 1946, kdy byl propuštěn kvůli reorganizaci řídícího oddělení[79] – v té době však nepřestal dokumentovat přestavbu hlavního města[80].

Varšava obviňuje

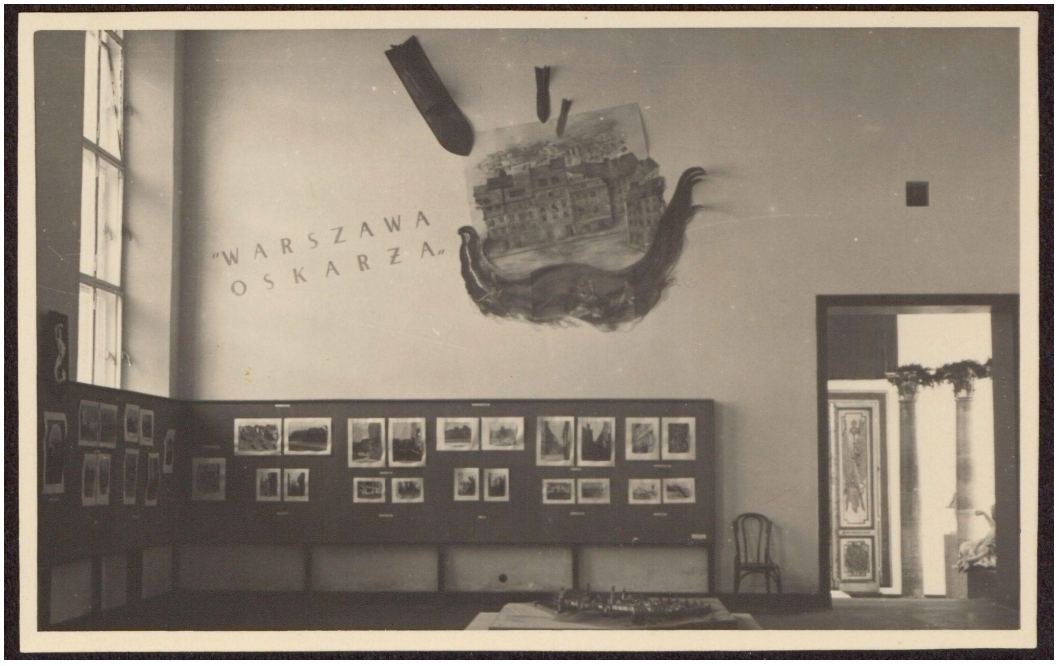

„Varšava obviňuje" - sál Úřadu pro rekonstrukci hlavního města, autor neznámý, 1945, Národní muzeum ve Varšavě, inv. DI 95632/32 MNW.

Zaměstnání Alfreda Funkiewicze v B.O.S– mu otevřelo dveře k tomu, aby se stal jedním ze spoluautorů a organizátorů poválečné výstavy s názvem „Varšava obviňuje"[81]. Ta byla pořádána pod záštitou Ministerstva kultury a umění a Ministerstva národní obnovy. Kurátorem projektu byl Úřad pro rekonstrukci hlavního města a Národní muzeum ve

[76] Anna Kotańska, Anna Topolska, *Dokumentalistka 1945*, Varšava, 2016, s. 7
[77] *Czekając na odbudowę. Warszawa 1945–1950 w obiektywie Karola Pęcherskiego*, Varšava, 2016, s. 10.
[78] Anna Kotańska, *Dokumentacja fotograficzna wystaw: Warszawa wczoraj, dziś, jutro (1938 r.) i Warszawa Oskarża (1945 r.) w zbiorach Muzeum Historycznego m.st. Warszawy*, [w:] *Almanach Muzealny*, t. 2, Varšava, 1999, s. 301.
[79] *W związku z ogólną reorganizacją kierownictwo…*, Národní archiv ve Varšavě, spisová skupina 72/25, čj. 585, č. 6.
[80] Ve sbírce varšavského muzea se dochovala řada Funkiewiczových negativů z doby po roce 1946. Jsou k dispozici v digitální podobě na webových stránkách instituce: https://kolekcje.muzeumwarszawy.pl/pl/ (přístup na den: 05.06.2024).
[81] Originální psaní v polštině – „Warszawa Oskarża".

Varšavě. Oficiální zahájení výstavy se uskutečnilo 3. května 1945 v renovované budově Národního muzea, tehdy ještě před oficiálním koncem války. Výstava představila obrovskou zkázu, kterou hlavní město a polská kultura utrpěly v důsledku barbarských akcí okupačních vojsk. Důležitým prvkem výstavy byla fotografie. Zvláštní roli hrála v místnosti VII, která se týkala činnosti Úřadu pro rekonstrukci hlavního města, kde byla prezentována dokumentace zničení historické architektury a památek Varšavy a plány Úřadu pro rekonstrukci hlavního města. Byly zde umístěny diptychy s fotografiemi zachycujícími fragmenty města před válkou a těsně po ničivých akcích okupačních vojsk a také fotografie související s obnovou hlavního města. Tehdy tato část výstavy zahrnovala kromě fotografií Zofie Chomętowské, Edwarda Falkowského, Tadeusze Przypkowského (1905–1977) a Stanisława Sommera–Lemawského (1923–2002)[82] také díla Alfreda Funkiewicze[83]. Z výše uvedených diptychů připravených pro výstavu byla krátce poté vytvořena druhá verze s cílem vystavit ji v národním i mezinárodním měřítku. V polovině června byla otevřena její první tuzemská fotografická verze, zatímco v říjnu byla v prostorách knihovny Univerzity Karlovy v Praze představena její zahraniční obdoba. Výstava určená na export, jak píše Alexandra Przeździecka–Kujałowicz[84], byla mnohem větší a komplexnější než ta interní. Její přípravou se zabývalo grafické studio oddělení propagandy B.O.S.. Výsledkem práce bylo více než 1 000 fotografií a 80 tabulí. Výstava se stejně jako její původní verze skládala ze čtyř částí; historická část, druhá představovala hlavní město před válkou, třetí během války a těsně po ní a poslední pojednávala o plánech Úřadu pro rekonstrukci hlavního města. Zahraniční název výstavy tvořilo heslo: *Varšava si nestěžuje, Varšava netruchlí, ale před světovým soudem Varšava obviňuje*[85]. Výstava byla představena na prvním zasedání OSN v Londýně 10. ledna 1946. V únoru pak byla zaslána do Spojených států, kde byla mimo jiné vystavena v Kongresové knihovně ve Washingtonu a doprovázena projevem Waltera Gropia. Jedna ze tří verzí výstavy[86] byla počátkem roku 1946 vystavena také v Paříži, kam ji odvezla její spoluautorka Zofia Chomętowska. Pro americkou verzi výstavy bylo rozhodnuto vydat katalog, na jehož obálce byla fotografie generála Eisenhowera, jak se dívá na trosky Varšavy. Výstava se těšila velkému zájmu tisku –v novinách hlavního města, zprávy o jejím otevření se objevily hned následující den. Zprávy o výstavě se dostaly i mimo Varšavu. Noviny

[82] *Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie*, t. 20, Varšava, 1976, s. 638.
[83] *Życiorys*, Archiv ZPAF, osobní spis Alfreda Funkiewicze, reg. č. 100.
[84] Aleksandra Przeździecka–Kujałowicz, *„Warszawa oskarża" – pierwsza powojenna wystawa Muzeum Narodowego*, [w:] *Spotkania z zabytkami*, XLII (11–12), Varšava, 2018, s. 22–29.
[85] Originální psaní v polštině: „*Warszawa nie żali się , Warszawa nie skarży się, lecz przed trybunałem świata Warszawa oskarża*".
[86] Pro výstavy v Londýně, Spojených státech a Paříži byly připraveny tři základní verze výstavy.. Ibidem, s. 28.

informovaly o zahájení výstavy, přinesly zprávu o jejím průběhu a popsaly vzhled samotné výstavy. Rozsáhlejší texty o výstavě publikovaly také kulturní a umělecké časopisy.

Výzkumný Ústav Stavební

Po zrušení propagačního oddělení B.O.S., tj. od roku 1946, pracoval Funkiewicz jako expert a poradce pro fotografii ve Výzkumném ústavu stavebním[87]. Tento ústav byl poté podřízen Ministerstvu obnovy[88] (od roku 1949 Ministerstvu výstavby[89]). V roce 1947 zde Funkiewicz jako stálý zaměstnanec organizuje vědeckou fotografickou laboratoř. V Ústavu stavební techniky (dále v textu ITB)[90] pracuje fotograf nepřetržitě až do roku 1952, nejprve jako vedoucí fotografické laboratoře a později jako vedoucí dokumentačního oddělení[91]. Funkiewicz shrnuje své působení v ústavu následovně:

V rámci této dlouholeté práce zpracovávám fotografické náměty pro stálou expozici Stavební technologie (alba Min.Bud.Przem.[92]) a produkuji jako scénárista a vedoucí výroby tři dokumentární filmy s názvy "Stavba sportovní haly v Lodži", "Výstava stavební technologie"[93] a celovečerní film "Věda a stavba".

V roce 1952 Funkiewicz zakládá Výbor pro rekonstrukci Varšavy při ITB, jehož se stává předsedou[94]. V témže roce však žádá o uvolnění z odboru výstavby, aby se mohl věnovat výhradně tvůrčí práci v oblasti fotografie. Tuto výjimku získává s podporou Ministerstva Kultury a Umění a po angažování svého navrženého zástupce[95].

---

[87] Originální psaní v polštině – Instytut Badawczy Budownictwa.
[88] Stanisław M. Wierzbicki, *Jubileusz 60-lecia Instytutu*, [w:] *Prace Instytutu Techniki Budowlanej - Kwartalnik*, nr 4 (136), Varšava, 2005, s. 3.
[89] Ibidem.
[90] Zkratka původního názvu v polštině, originální psaní – Instytut Techniki Budowlanej (pokračování Ústavu stavební techniky).
[91] *Życiorys*, Archiv ZPAF, osobní spis Alfreda Funkiewicze, reg. č. 100.
[92] Zkratka původního názvu v polštině, originální psaní – Ministerstwo Budownictwa Przemysłowego (Ministerstvo průmyslových staveb).
[93] Viz (přístup na den 25.07.2024): http://repozytorium.fn.org.pl/?q=pl/node/6806
[94] *Życiorys*, Archiv ZPAF, osobní spis Alfreda Funkiewicze, reg. č. 100..
[95] Ibidem.

Foto–service

Souběžně se svým zaměstnáním ve Výzkumném ústavu stavebním a později ve Výzkumném ústavu stavebním provozoval Funkiewicz také vlastní fotografický ateliér pod názvem „Foto–Service", který sídlil na adrese Marszałkowska 6[96]. Popisuje svou motivaci pro práci v něm a pro zřízení prodejny:

Protože mi speciální práce v ITB nedává možnost rozvíjet se v oblasti architektury a výtvarného umění, o které jsem se vždy zajímal, a z materiálních důvodů vycházejících z potřeb jiných institucí v této oblasti jsem od roku 1947/8 založil fotografický ateliér pro architekturu, výtvarné umění a techniku pod názvem „Foto–service".[97]

Zpočátku pracuje fotograf sám, časem začíná školit své kolegy. Umožnily mu to zkoušky, které složil v Řemeslnické komoře – v roce 1947 získal kvalifikaci a následující rok magisterský titul. O činnosti „Foto–servisu" píše:

Předmětem mé činnosti jsou v té době státní výstavy a ilustrační práce a technické studie, které provádím v rámci své řemeslné kvalifikace, neboť jiná možnost profesionální práce v oboru fotografie v té době není.

Funkiewicz pod hlavičkou „Foto–servisu" poskytuje nakladatelstvím velké množství fotografického materiálu – abychom jmenovali alespoň některé, stálý servis časopisu „Architektura" a spolupráci s časopisem „Stolica" – v jehož redakci pracuje od roku 1954 jeho dcera. Konec roku 1950 přinesl likvidaci ateliéru „Foto–service". Svou motivaci k ukončení této činnosti vysvětluje fotograf následujícími slovy:

Protože však práce v rámci řemesla neodpovídá mým záměrům a povaze práce a otevírá se cesta pro uměleckou práci v rámci profese fotografa (PZF), likviduji ateliér „Foto–servis" k 31. prosinci 1950 s tím, že všichni moji spolupracovníci současně přejdou pracovat do státního sektoru.

[96] *Architektura*, č. 1 (15), leden, Varšava, 1949.
[97] *Życiorys*, Archiv ZPAF, osobní spis Alfreda Funkiewicze, reg. č. 100.

Sdružení a organizace

Souběžně s výše popsanými aktivitami se Funkiewicz podílí na mnoha společenských aktivitách spojených s fotografií. Autor deklaruje, že je zakládajícím členem Polské fotografické společnosti (PTF), založené v roce 1948, a také dlouholetým členem předsednictva její varšavské pobočky, mimo jiné jejím předsedou v roce 1951. V roce 1954 zde fotograf provádí školení jako člen kvalifikační komise. Od založení Sekce fotografické tvorby Svazu autorů a scénických skladatelů (ZAiKS) je zase Funkiewicz členem jejího předsednictva, nejprve jako tajemník a v roce 1954 jako místopředseda. V roce 1950 je fotograf jmenován členem posudkové Komise pro fotografii při Ministerstvu kultury a umění. V roce 1954 se autor hlásí také jako poradce pro školení fotografů na Ministerstvu drůbeže průmyslu a remesel / Ústav pro zvelebování řemesel / a členem vědeckého kolegia při Státním uměleckém ústavu.

Mezitím, během voleb do cechu fotografů Řemeslnické komory, vstupuje Funkiewicz do jeho představenstva a provádí školení. V roce 1950 je fotografovi za jeho společenskou a organizační činnost Komorou udělen diplom uznání, získává také zlatý odznak řemesel a je mu udělena první cena na výstavě profesionální fotografie.

Dne 28. prosince téhož roku podal Alfred Funkiewicz žádost o přijetí za člena Polského svazu fotografů (PZF, později ZPAF[98]) a přiložil 20 fotogramů, které měla posoudit kvalifikační komise PZF. Rozhodnutím předsednictva ze dne 3. ledna 1951 je fotograf zařazen do Polského svazu fotografů. Ve formuláři prohlášení uvádí své oblíbené téma a techniku, kterou praktikuje; krajinářská architektura a brom. Přijetí do PZF Funkiewicz uzavírá větou:

To, že mohu pracovat v oblasti umělecké fotografie, je splněním mého nejtajnějšího přání.[99]

[98] Zkratka původního názvu v polštině, originální psaní – Związek Polskich Artystów Fotografików.
[99] Ibidem.

Národní výstavy fotografie v Zachętě

Funkiewicz se jako člen Svazu Polských Umělců Fotografů od roku 1951 účastnil národních výstav fotografie, které se konaly v Zachętě[100] v letech 1952–1962[101]. První výstavou, které se Alfred Funkiewicz zúčastnil, byla Druhá výstava fotografie konaná v roce 1952, jejímž programem byla realizace principů socialistického realismu ve fotografickém médiu[102]. Funkiewicz tehdy vystavil dvě díla s názvy *Interiérová architektura* a *Nové cesty*[103]. Následně se autor objevil na třetím pokračování celostátní výstavy fotografií. Tato výstava měla podobně formulovaný umělecký program jako v předchozím roce[104]. Tentokrát fotograf představil jedno dílo s názvem *Pro vaši a naši svobodu*[105]. Během čtvrté celostátní výstavy fotografií vystavil Funkiewicz pět prací s názvy *Světla Varšavy*, *Na starém trhu*, *Palác Kultury a Vědy*, *Fragment architektury I*, *Pro naši a vaši svobodu*[106]. V katalogu výstavy[107] pak bylo rozhodnuto reprodukovat fotografii zachycující noční záběr PKiN[108] během její výstavby. V rámci další, páté fotografické výstavy Funkiewicz dílo nejen vystavil, ale je uveden i jako jeden ze spoluorganizátorů ze strany ZPAF[109]. Fotografie vystavená v roce 1955 nese název *Trezor*[110]. Funkiewiczovo dílo nebylo zaznamenáno v katalozích výstav z let 1956[111] a 1958[112]. Dokumenty, shromážděné v archivu ZPAF, rovněž potvrzují fotografovu účast pouze na 2., 3., 4. a 5. výstavě. Uvádějí také, že Funkiewiczovy práce z III. a IV. výstavy se zúčastnily jejich exportních protějšků – první v Rumunsku a další v Číně[113].

---

[100] V původním polském pravopisu – „Zachęta" – nadorská umělecká galerie v Polsku.
[101] Weronika Kobylinska-Bunsch psala obsáhle o národních fotografických výstavách v Galerii Zachęta v: Weronika Kobylińska–Bunsch, *Ogólnopolskie Wystawy Fotografiki w Zachęcie 1952–1962*, Varšava, 2018.
[102] *II Ogólnopolska Wystawa Fotografiki*, katalog, Varšava, 1952, s. 5–7.
[103] Ibidem., s. 16.
[104] *III Ogólnopolska Wystawa Fotografiki*, katalog, Varšava, 1953, s. 5–8.
[105] Ibidem, s. 12.
[106] *IV Ogólnopolska Wystawa Fotografiki*, katalog, Varšava, 1954, s. 11.
[107] Ibidem, stránka bez stránkování.
[108] Zkratka původního názvu v polštině, originální psaní – Pałac Kultury i Nauki (Palác kultury a Vědy).
[109] *V Ogólnopolska Wystawa Fotografiki*, katalog, Varšava, 1955, s. 5.
[110] Ibidem., s. 10
[111] *VI Ogólnopolska Wystawa Fotografiki*, katalog, Varšava, 1956.
[112] *VIII Ogólnopolska Wystawa Fotografiki*, katalog, Varšava, 1958.
[113] *Udział w wystawach: Funkiewicz Alfred*, Archivy ZPAF, osobní spis Alfreda Funkiewicze, reg. č. 100.

Zničená budova Společnosti pro podporu výtvarného umění, fotografie Alfreda Funkiewicze z let 1945-1946, Muzeum Varšavy, ref. AN 1601/3/F.

Výstavy, ocenění, vyznamenání

Během svého tvůrčího období se Funkiewicz zúčastnil mnoha zahraničních i domácích výstav. Kromě výše popsaných národních fotografických výstav se autor účastnil i dalších přehlídek pořádaných ZPAF. Jednalo se o následující výstavy. Výstavy do Z.S.R.R. a do New Yorku konané v roce 1953 (1 dílo), výstava polské umělecké fotografie v Bernu v roce 1956 (1 dílo), výstava polské umělecké fotografie v Paříži (1 dílo) a v Moskvě v roce 1957 (2 díla), První mezinárodní výstava ve Varšavě (1 dílo), Podzimní výstava umělecké fotografie v Londýně (1 dílo) a výstava „Krása Varšavy" (2 díla) konaná rovněž v roce 1957. V roce 1954 Funkiewicz prohlásil, že v blízké budoucnosti plánuje samostatnou výstavu týkající se varšavské architektury[114].

V průběhu své umělecké kariéry získal fotograf také různá ocenění a vyznamenání. V roce 1950 byl Funkiewicz oceněn diplomem uznání Řemeslnické komory za společenskou a organizační činnost, obdržel zlatý odznak řemesel a první cenu na výstavě profesionální fotografie. V roce 1952 získává první cenu za fotografii architektury na výstavě prací členů SARP (Sdružení architektů Polské Republiky)[115]. O rok později získává Funkiewicz první cenu v soutěži pořádané časopisem „Stolica", ZPAF a Výborem pro cestovní ruch při Úřadu předsedy vlády. V roce 1955 je fotograf vyznamenán Stříbrným křížem za zásluhy o stát v oblasti fotografie. Za svůj podíl na přestavbě hlavního města byl oceněn odznakem „Přestavba Varšavy". Jakýmsi završením získaných poct je ocenění Alfreda Funkiewicze Mezinárodní federací fotografického umění (FIAP), a to titulem umělec FIAP (AFIAP) v roce 1958[116].

[114] *Życiorys*, Archiv ZPAF, osobní spis Alfreda Funkiewicze, reg. č. 100.
[115] V původním znění – Stowarzyszenie Architektów Rzeczypospolitej Polskiej.
[116] *Encyklopedia Warszawy*, Varšava, 1994, s. 194.

Stolica – na rozloučenou

Alfred Funiekiwcz zemřel nečekaně během zasedání ZAiKS ve věku 53 let. Časopis „Stolica", s nímž fotograf dlouhá léta spolupracoval, se s ním na svých stránkách rozloučil takto:

Alfred Funkiewicz byl vzděláním architekt a hlubokou vášní a talentem fotograf. Obojí – znalosti i talent – se spojilo v jeho životním díle. Funkiewicz byl dlouholetým přispěvatelem časopisu „Stolica", a to v době, kdy se časopis teprve etabloval. Naši čtenáři znají a pamatují si jeho vynikající fotografie interiérů varšavských budov, fragmentů města, architektonických detailů – nádherně zachycených objektivem řízeným okem umělce 31. května nás šokovala zpráva o nečekaném úmrtí Alfreda Funkiewcze v plném rozkvětu jeho tvůrčích sil. Zemřel během setkání ZAiKS. na postu své odborné a společenské práce. Jeho smrt je pro polskou fotografii nenapravitelnou ztrátou. Jeho životní dílo se natrvalo zapíše do dějin Varšavy.[117]

Kordegarda

Necelé tři týdny po Funkiewiczově náhlé smrti byla zahájena výstava věnovaná jeho dílu. Výstava nesla název *Fotografie Alfreda Funkiewicze (10.IV.1906–31.V.1959)* a konala se v Kordegardu patřícím Zachętě, kde trvala od 16. do 30. června. Za její organizaci byl přímo zodpovědný ZPAF[118]. Tehdy bylo vystaveno 30 umělcových děl, včetně jednoho reliéfu s názvem *Fragment architektury*. Zbytek objektů tvořily fotografické bromované tisky s názvy: *Sluneční domy*, *Stavba*, *Interiérová architektura*, *Na starém trhu*, *Staré město – fragment architektury*, *Varšava 1945*, *„Za naši a vaši svobodu" – fragment sochy*, *Světla Varšavy*, *Socha ve wawelské katedrále*, *Fragment nočního města*, *Krátery, perspektiva*, *Umělecký fragment*, *Interiér, Bedzin I*, *Bedzin II*, *Wieliczka – solné sochy*, *Schodiště*, *Palác kultury a vědy*, *Stříbrná cesta*, *Komíny*, *Přírodní architektura*, *Stavby přátelství*, *Národní divadlo 1945*, *Zámek Chojnik I*, *Zámek Chojnik II*, *Fragment zničené Varšavy*, *Fragment zničeného kostela*. V brožuře k výstavě je uveden následující text:

---

[117] *Stolica : warszawski tygodnik ilustrowany*, R. 14, 1959, ne. 23 (6 VI).

[118] „Děkuji také za uspořádání posmrtné výstavy děl mého manžela." (překlad z polštiny): Kazimiera Funkiewicz, *Do zarządu Związku Polskich Artystów Plastyków*, Archivy ZPAF, osobní spis Alfreda Funkiewicze, Reg. č. 100.

Alfred Funkiewicz, vášnivý fotograf, vášnivý architekt, rozený sociální aktivista, zanechal hlubokou stopu ve všech společenských a státních organizacích, s nimiž přišel do styku svým profesním nebo uměleckým životem. Jeho umění je založeno především na hlubokém citu pro architekturu, a přesto pro její historii. Ale každý, kdo zesnulého důvěrně znal, ví, že ho ovládala nesmírná laskavost a vytrvalý optimismus – nekonečná laskavost k lidem, víra v ně a jemný soucit s jejich bolestmi. A zdá se, že tyto vlastnosti tak úzce splynuly s jeho duší, že se musely projevit i v tak objektivních fotografických motivech, jako je architektura. Do jisté míry jim přičítáme jasnou atmosféru, která vyzařuje z jeho rekonstrukčních dokumentů, stejně jako emocionální intenzitu jeho zobrazení takových témat, jako je pomník bojovníkům v ghettu.

Alfred Funkiewicz byl absolventem humanitního gymnázia a fakulty architektury na Varšavské technické univerzitě. Fotografování se věnoval od roku 1918. Za své fotografie architektury získával ceny a mimo jiné byl nositelem titulu AFIAP (umělec Mezinárodní federace fotografického umění). Uznání jeho zásluh v umělecké tvorbě i společenské činnosti ze strany státu se projevilo udělením Stříbrného kříže za zásluhy, medaile Desátého výročí Polské lidové republiky a Zlatého odznaku Rekonstrukce Varšavy – jeho rodného a milovaného města.[119]

[119] *Fotografika Alfreda Funkiewicza*, brožura, archiv Zachęta, kufřík Alfreda Funkiewicze.

Část III

Charakteristika tvůrčí práce

Na úvod popisu díla Alfreda Funkiewicze by autor tohoto textu rád vyzdvihl autorovu fotografickou všestrannost – nejen z hlediska námětů, ale také z hlediska techniky. Z mnoha témat, jimiž se fotograf zabýval, bylo rozhodně nejvýraznější to architektonické. Od maloformátových a středoformátových fotografií ruin budov v hlavním městě přes dokumentaci nové městské zástavby až po velkoformátové fotografie interiérů Paláce kultury (ilustrace 2, 3, 4) a vědy a budovy Sejmu na Wiejské ulici (ilustrace 5, 6). K výše zmíněným je třeba přidat i noční snímky (obrázek 1, 7) Velká část těchto fotografií je statická, harmonická, symetrická (ilustrace 2–6, 8–13) . Máme–li na mysli další typy Funkiewiczových realizací, je třeba zdůraznit, že architektonická témata vedou nejen co do počtu, ale rozhodně dominují i mezi alby a fotografickými výstavami, do nichž fotograf svá díla umístil. To může naznačovat vědomou snahu o sebeprezentaci tímto typem realizací. V této souvislosti se zdá být stěží výstižné spojovat fotografa s pojmem „decisive moment" Henriho Cartiera Bressona, jak jej navrhla Weronika Kobylińska–Bunsch v publikaci[120] zmíněné v podmínce výzkumu. Funkiewiczovy reportážní realizace, realizované například v rámci jeho spolupráce s časopisem „Stolica", tvoří mnohem menší skupinu než záběry architektury či jejího detailu. Najdeme mezi nimi i snímky formálně odpovídající principu „decisive moment", jehož dobrým příkladem je záběr zachycující demolici domů na ulici Wilcza v roce 1945 (ilustrace 26, 27). Zdá se však, že se jedná pouze o ojedinělé exempláře a existuje jen málo důkazů o tom, že by se Funkiewicz ve své tvorbě tímto pravidlem a celou filozofií s ním spojenou nějak zvlášť řídil[121]. Poslední skupinou, která stojí za zmínku, jsou snímky zachycující výtvarné umění, včetně četných fotografií památek, soch a detailů, které najdeme i mezi Funkiewiczovými fotografickými reportážemi, např. reportáže ze studentského domu „Dziekanka" (ilustrace 28–40). Mezi *uměleckými díly* autora překvapí téměř úplná absence portrétů jako samostatného tématu[122]. Pokud se objeví, pak pouze v rámci a pro účely prováděné reportáže (ilustrace 18, 20, 32).

Na okraj tohoto vlákna bychom se měli zmínit o Funkiewiczově pracovní metodě a formálně–výtvarně–technologických volbách. V závislosti na tématu vytvářel autor cílový

[120] Weronika Kobylińska–Bunsch, *The Post–War History of Pictorialism as Exemplified by Exhibitions at the Zachęta and the Kordegarda (1953–1970)*, [w:] Ikonotheka, nr. 26, Varšava, 2016, s. 195.
[121] O „decisive moment" viz publikace: Henri Cartier-Bresson, *The Decisive Moment*, Nowy Jork, 1952.
[122] Výjimky, které se vyskytují, vznikají jako součást větších sérií fotografií ve formě reportáže.

záběr různými prostředky. Většina reportážních fotografií, včetně například snímků zachycujících vznik sídliště Mariensztat (ilustrace 18–22) nebo akci demolice (ilustrace 23–25), byla pořízena maloformátovým fotoaparátem. Mezi záběry prezentujícími žánrové scény však najdeme i středoformátové fotografie s filmem 6 × 6 cm nebo 6 × 9 cm (ilustrace 41–45). Pokud jde o početně převažující skupinu fotografií architektury (včetně dokumentace zřícenin), fotograf používal jak maloformátové (ilustrace 12, 13), tak středoformátové (ilustrace 10) a velkoformátové fotoaparáty s filmem 9 x 12 cm (ilustrace 1–6, 9). Anna Topolska[123] v rozhovoru s autorem textu hovoří o Funkiewiczově zacházení s malým snímkem jako s přípravným záznamem, jakýmsi skicákem potřebným pro vhodné nastavení velkoformátového fotoaparátu a pořízení cílové fotografie s ním.

Funkiewicz a socialistický realismus

Funkiewicz několikrát vystavoval své práce na prvních celostátních výstavách fotografie v Galerii Zachęta, jejichž program předpokládal začlenění předpokladů socialistického realismu do média fotografie[124]. Je však třeba se ptát, zda určitá nekritičnost fotografových záběrů, absence tendence k vytváření abstraktních či surrealistických forem, a realizace reportáží na témata ideologicky vepsaná do proudu socialistického realismu[125] není důsledkem autorovy záměrné poválečné volby takového směru. S přihlédnutím k Funkiewiczově minulosti, se zvláštním důrazem na jeho studia architektury a fotografické zájmy, je třeba zvážit, zda byl jeho fotografický styl výsledkem reakce na předpoklady tohoto směru, nebo – jak se dříve vyvíjel – prostě jen dobře korespondoval s předpoklady socialistického realismu ve fotografii. V tomto vlákně je také třeba zvážit Funkiewiczův přístup k fotografickému médiu, charakterizovaný spojením fotografie a vědy v nejširším slova smyslu. Autor napsal, že jednak prováděl vědecký výzkum fotografie (např. architektury), jednak měl ateliér pro vědeckou fotografii. Pohled na fotografii jako na nejobjektivnější médium, vyžadující technické dovednosti, přesné a věrně odrážející realitu, má v návaznosti na tento přístup částečně paralely s díly spojenými s fotografickým socialistickým realismem, kterému se navzdory deklaracím o rozchodu s apolitičností a neidealismem ve fotografii – jak píše Weronika Kobylińska–Bunsch – nepodařilo výrazněji překročit status dobového dokumentu, „zaznamenávajícího aktuální události informativně a

[123] Kurátor fotografické sbírky Muzea Hlavního Města Varšavy (od 25.7.2024).
[124] Viz. Kapitola *Národní výstavy fotografie v Zachętě*.
[125] Tomasz Stempowski, *Socrealizm użytkowy – zapomniane zdjęcia Marka Holzmana*, http://fototekst.pl/socrealizm-uzytkowy-zapomniane-zdjecia-marka-holzmana/ (přístup: 20.06.2024).

bezelstně"[126]. Vzhledem k tématu „vědeckostia" stojí za to se dotknout i Funkiewiczových textů. Jeden z nich, týkající se technologie fotografie, je autorem zasazen do strohého, příslušného inženýrského názvosloví.[127]. Výše uvedená polemika se však neobejde bez připomenutí Funkiewiczova podílu na četných pracích souvisejících s tehdejšími úřady a politickým systémem, ať už jako odborníka, nebo jako realizátora[128]. V této souvislosti je však třeba dodat, že Funkiewicz přinejmenším do roku 1954 nebyl členem strany[129] a tyto úkoly plnil především v rámci své placené práce[130].

Závěr

Po analýze všech pramenů shromážděných v této práci se Alfred Funkiewicz ukazuje jako mimořádně aktivní osobnost ve fotografické krajině Varšavy těsně po druhé světové válce a v 50. letech 20. století. Díky jeho pozornému oku, vycvičenému k pozorování architektury a výtvarného umění, můžeme prohloubit naše současné povědomí o přestavbě hlavního města, kterou tento fotograf–architekt pečlivě dokumentoval. Jasným plodem toho je loňská výstava s názvem „Rekonstrukce Varšavy 1945–1949"[131], uspořádaná v Muzeu Varšavy, na níž bylo k vidění mnoho autorových fotografií. Funkiewiczova tvorba však nejsou jen záběry ruin, ale také (nebo možná především) fotografie funkční, profesionální. Svědčí o tom četné autorovy fotografie, a to jak pro tisk, například pro časopisy „Stolica" a „Architektura", katalogy, alba, tak i fotografie vytvořené pro potřeby různých institucí. V neposlední řadě jeho tvorba zahrnuje také široce pojaté umělecké fotografie, které se objevují uvnitř alb nebo na výstavách. Funkiewicz nacházel krásu především v architektuře, zaznamenával její fasády, interiéry a detaily, stejně jako její zobrazení v širší městské krajině, a to jak ve dne, tak v noci. Neméně důležitá je autorova rozsáhlá činnost spojená s jeho působením ve všech společenských strukturách spojených s fotografií. Patří sem například jeho práce v oblasti vzdělávání a fotografické výchovy, účast a spolupráce při zakládání řady organizací, stejně jako jeho četné příspěvky v oblasti posudků jako odborníka.

---

[126] Weronika Kobylińska–Bunsch, *III Ogólnopolska Wystawa Fotografiki*, https://zacheta.art.pl/pl/wystawy/iii-ogolnopolska-wystawa-fotografiki, (přístup: 20.06.2024).
[127] Alfred Funkiewicz, *Parę uwag krytycznych o nowoczesnych kamerach*, [v:] *Świat Fotografii*, R. 3, nr. 7, březen, Poznaň, 1948. s. 29, 30.
[128] Např. práce uvnitř ITB, účast na filmových produkcích s propagandistickým podtextem.
[129] *Ankieta Personalna*, archiwum ZPAF, teczka osobowa Alfreda Funkiewicza, nr. rej 100.
[130] Např. práce pro ITB.
[131] Originální psaní v polštině – „Zgruzowstanie Warszawy 1945–1949".

Seznam expozic s Alfredem Funkiewiczem

Účast na výstavách (neúplný seznam)[132]:

- „Warszawa Oskarża” (Varšava Obviňuje), 1945, Národní muzeum ve Varšavě.
- II národní výstava fotografie v Zachętě, 1952.
- III národní výstava fotografie v Zachętě, 1953.
- Výstava Svazu polských umělců fotografů v Z.S.R.R., 1953.
- Výstava Svazu polských umělců fotografů v New Yorku, 1953.
- IV národní výstava fotografie v Zachętě, 1954.
- V národní výstava fotografie v Zachętě, 1955.
- Výstava polské umělecké fotografie v Bernu, 1956.
- Výstava polské umělecké fotografie v Paříži, 1957.
- Výstava polské umělecké fotografie v Moskvě, 1957.
- První mezinárodní výstava ve Varšavě, 1957.
- Podzimní výstava umělecké fotografie v Londýně, 1957.
- Výstava "Piękno Warszawy" (Krásy Varšavy), 1957.
- Samostatná výstava v Kordegardu (Zachęta), posmrtně, 1959.
- „Zgruzowstanie Warszawy 1945-1949”, posmrtně, Muzeum Varšavy, 2023.

[132] Seznam představuje pouze soubor výstav obsažených v archivních pramenech, o které se autor práce opíral, a několik zbývajících výstav. Autor si však není jist, zda je seznam úplný. Je pravděpodobné, že další výzkum by mohl vést k rozšíření počtu expozic v seznamu.

Ilustrace

1. Palác kultury a vědy ve výstavbě, Alfred Funkiewicz, 13. října 1953, velký formát, Muzeum Varšavy, č. j. AN 97/1-3/F.

2. Palác kultury a vědy, sál se skleněným stropem, fotografie Alfreda Funkiewicze, asi 1955, stříbrno-želatinový tisk, Muzeum Varšavy, č. j. AN 10488.

3. Palác kultury a vědy, hlavní sál Paláce mládeže, fotografie Alfreda Funkiewicze, 6. dubna 1955, stříbrno-želatinový tisk, Muzeum Varšavy, odkaz AN 156/F .

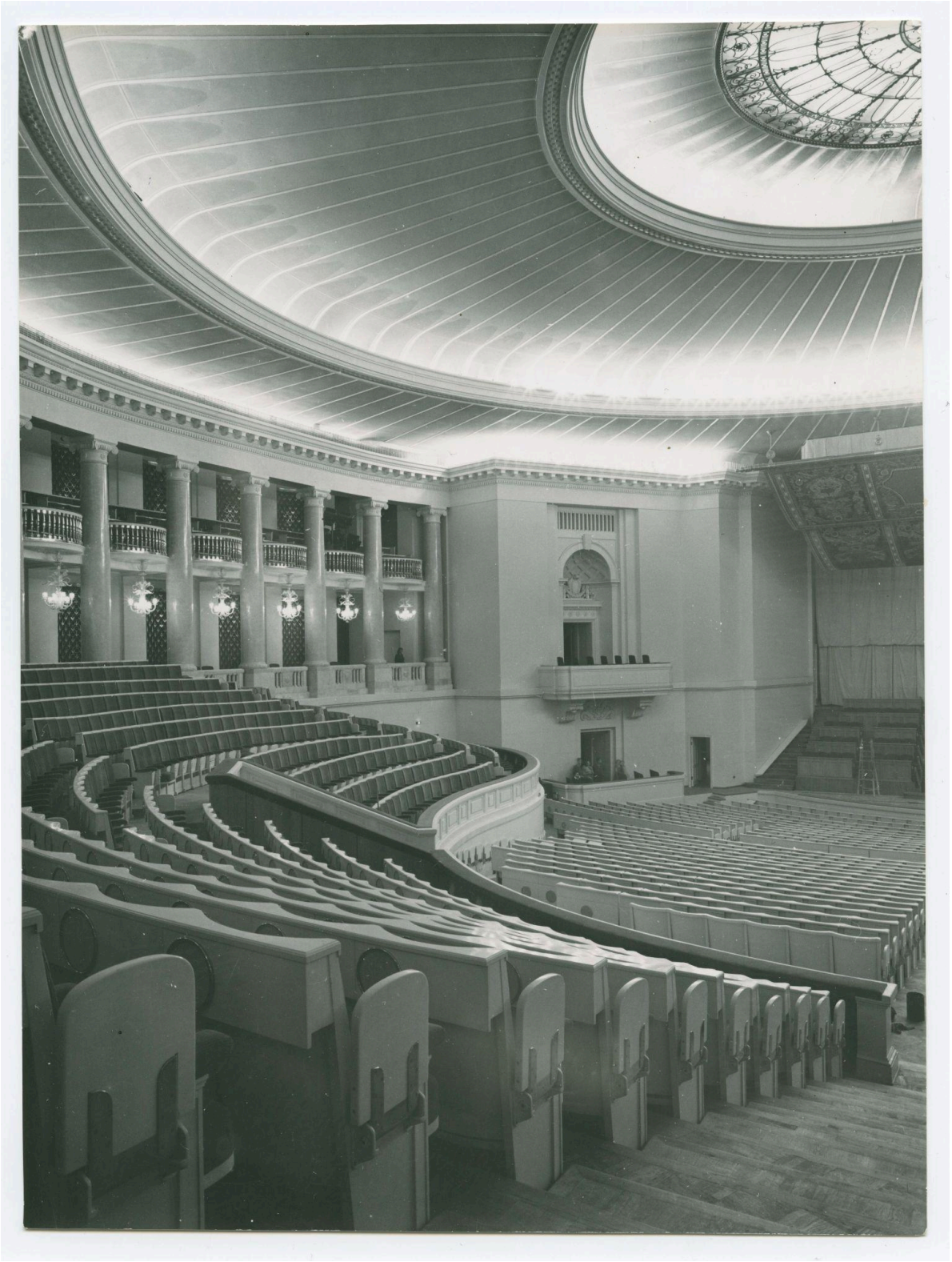

4. Interiér Kongresového sálu v Paláci kultury a vědy, fotografie Alfreda Funkiewicze, 30. června 1955, Muzeum Varšavy, ref. AN 119/F.

5. Budova Sejmu na Wiejské ulici, chodba v prvním patře, fotografie Alfreda Funkiewicze, asi 1954, stříbrno-želatinový tisk, Muzeum Varšavy, č. j. AN 658/F c.

6. Interiér budovy Sejmu na ulici Wiejska, 4. ledna 1953, fotografie Alfreda Funkiewicze, stříbrno-želatinový tisk, Muzeum Varšavy, č. j. AN 561/F.

7. Administrativní budova "Metalexportu" v noci, fotografie Alfreda Funkiewicze, prosinec 1957, Muzeum Varšavy, ref. AN 244/F.

8. Marszałkowska, pohled na kostel Spasitele, fotografie Alfreda Funkiewicze, 22. dubna 1954, Muzeum Varšavy, č. j. AN 2124/F.

9. Náměstí Konstytucji, fotogrtafie Alfreda Funkiewicze, 14. června 1954, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1113/F.

10. Kostel Svátostných sester na Novoměstském náměstí, fotografie Alfreda Funkiewicze, 1953, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1423/F.

11. Rekonstrukce hradeb Starého města, fotografie Alfreda Funkiewicze, 1953, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1420/F.

12. Zničený taneční sál v Paláci na ostrově, fotografie Alfreda Funkiewicze, 2. června 1947, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1689/11/F.

13. Koupelna v ruinách paláce na ostrově, fotografie Alfreda Funkiewicze, 2. června 1947, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1690/5/F.

14. Stroj na zpracování suti na staveništi v ulici Sienna, fotografie Alfreda Funkiewicze, duben 1946, Muzeum Varšavy, č. j. AN 10463/F.

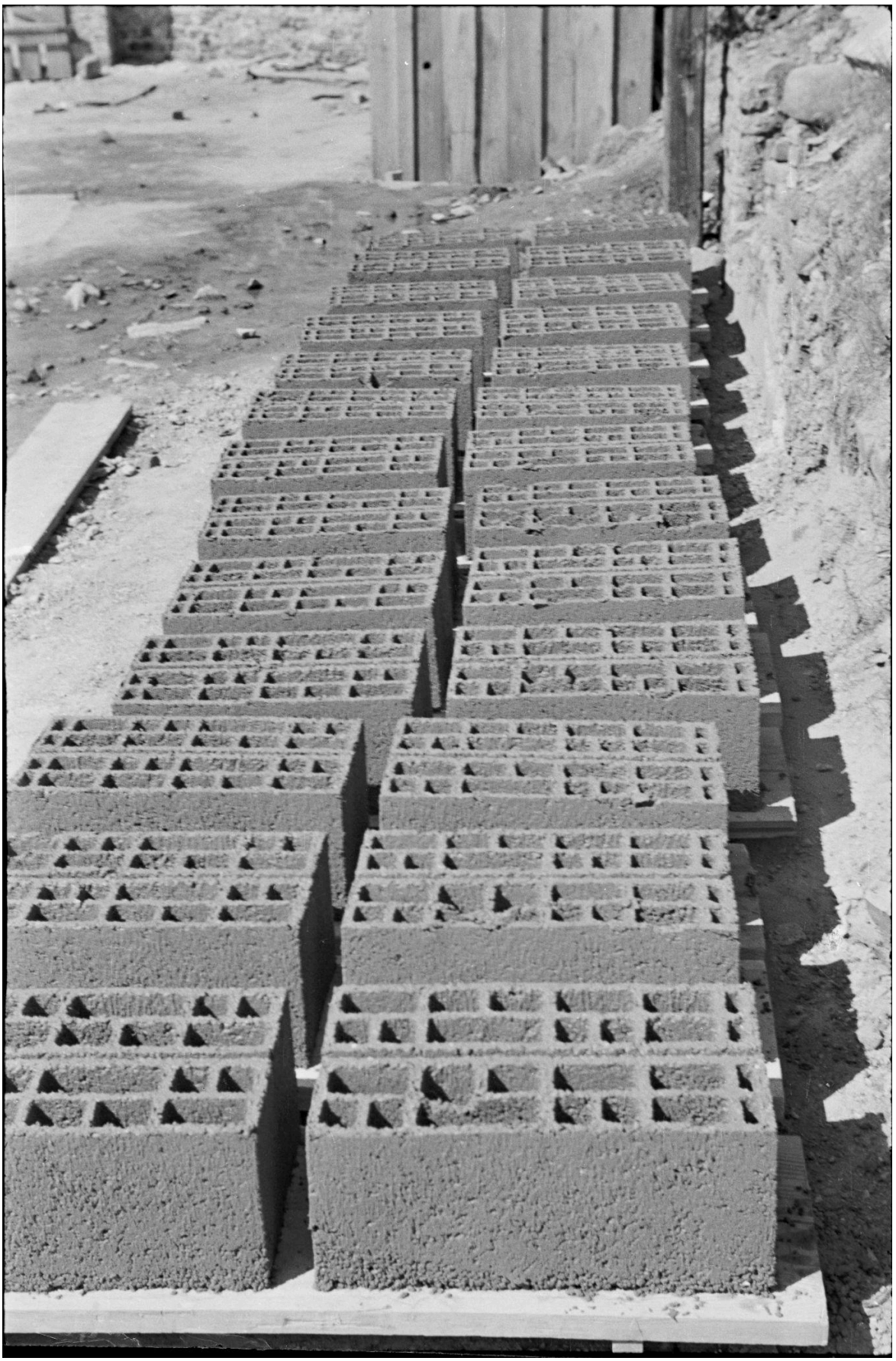

15. Stavební materiál - betonová suť, fotografie Alfreda Funkiewicze, duben 1946, Muzeum Varšavy, č. j. AN 10456/F.

16. Stroj na zpracování suti na staveništi, fotografie Alfreda Funkiewicze, Muzeum Varšavy, duben 1946, č. j. AN 10464/F.

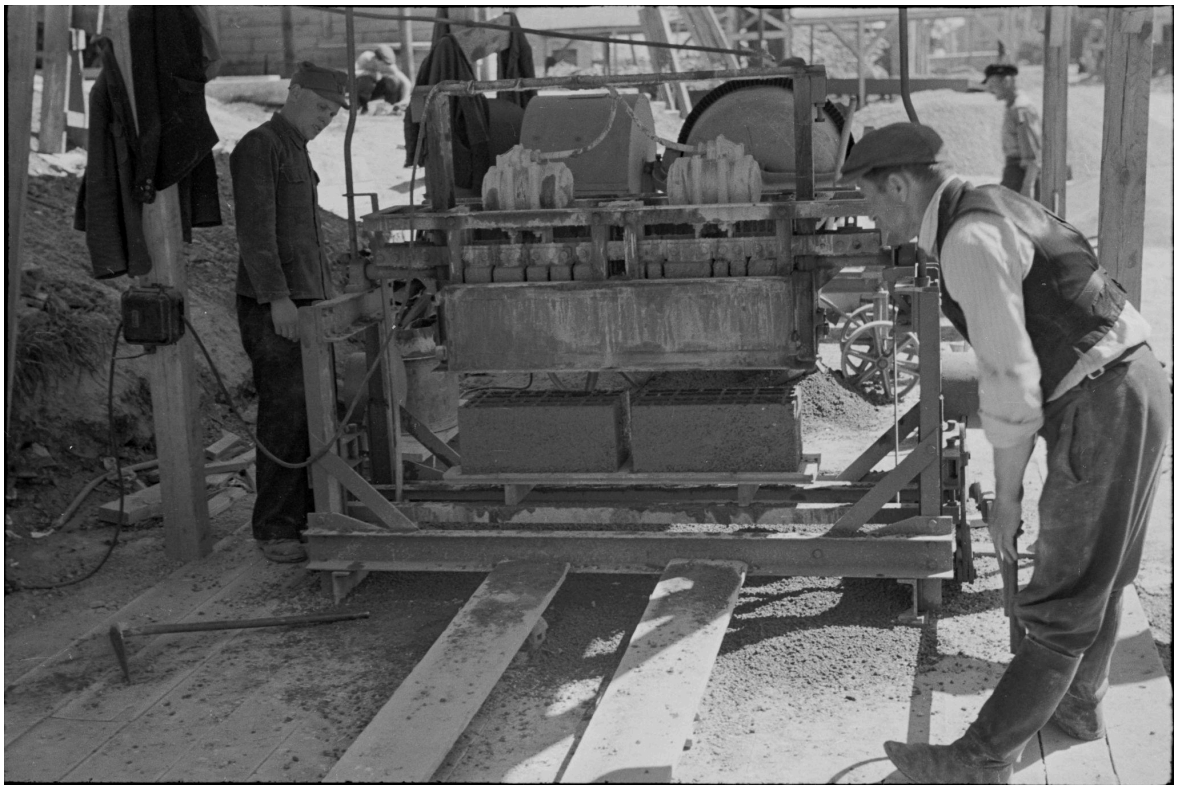

17. Dělníci u stroje na výrobu cihel z betonové suti, fotografie Alfreda Funkiewicze, duben 1946, Muzeum Varšavy, č. j. AN 10460/F.

18. Zedník se zednickou lžící, fotografie Alfreda Funkiewicze z let 1948-1949, Muzeum Varšavy, č. j. AN 2951/F.

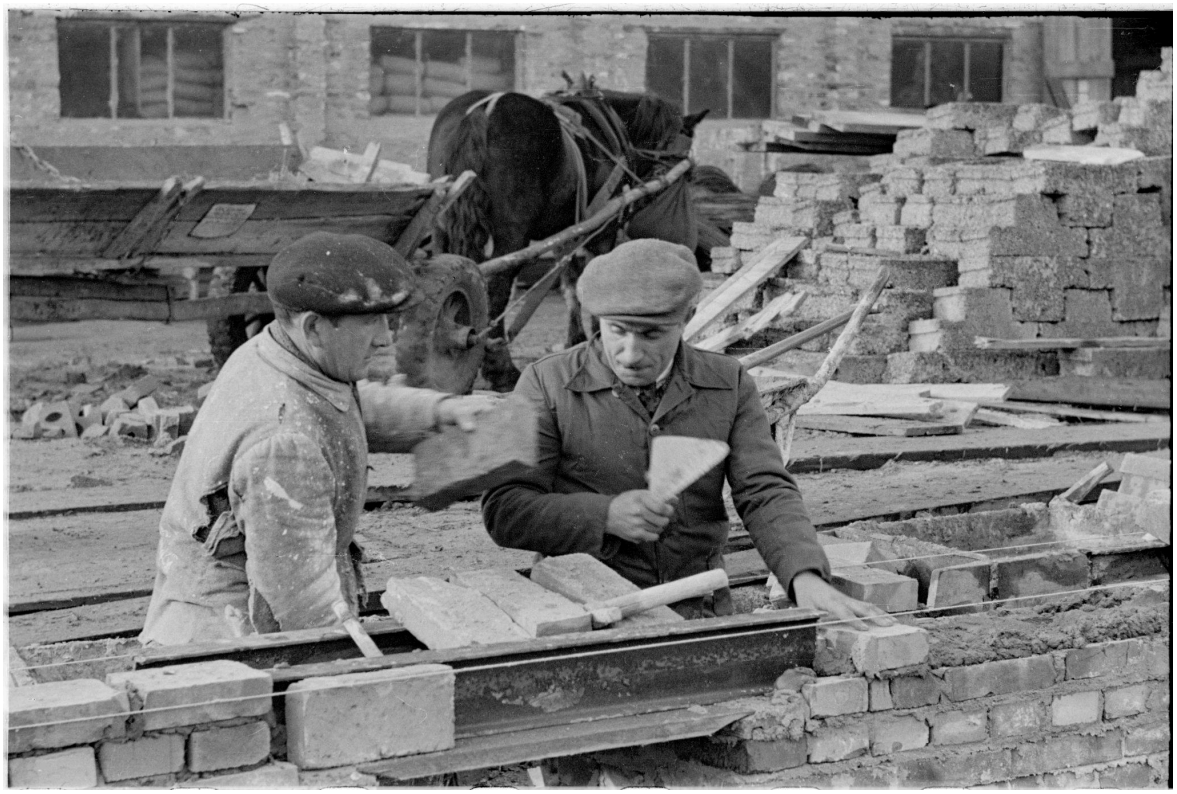

19. Zedníci staví zeď, fotografie Alfreda Funkiewicze z let 1948-1949, Muzeum Varšavy, č. j. AN 2950/F.

20. Dělníci na stavbě sídliště Mariensztat, fotografie Alfreda Funkiewicze, 1948-1949, Muzeum Varšavy, č. j. AN 2961/F.

21. Výstavba sídliště Mariensztat, fotografie Alfreda Funkiewicze, 1948-1949, Muzeum Varšavy, č. j. AN 2957/F.

22. Stavba zdi, fotografie Alfreda Funkiewicze, 1948-1949, Muzeum Varšavy, č. j. AN 2963/F.

23. Skupina Židů pracujících na vyklízení bývalého ghetta, fotografie Alfreda Funkiewicze, 8. října 1947, Muzeum Varšavy, č. j. AN 3504/F.

24. Skupina Židů pracujících na dekonstrukci bývalého ghetta, fotografie Alfreda Funkiewicze, 24. září 1947, Muzeum Varšavy, č. j. AN 3409/F.

25. Skupina Židů pracujících na dekonstrukci bývalého ghetta, fotografie Alfreda Funkiewicze, 8. října 1947, Muzeum Varšavy, č. j. AN 3509/F.

26. Demolice domu na ulici Żurawia 6, fotografie Alfreda Funkiewicze z let 1945-1946, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1621/3/F.

27. Demolice domu na ulici Żurawia 6, fotografie Alfreda Funkiewicze z let 1945-1946, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1621/2/F.

28. „Dziekanka", pamětní deska oznamující rekonstrukci budovy, fotografie Alfreda Funkiewicze, 10. října 1948, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1719/3/F.

29. „Dziekanka" na Krakowském předměstí, fotografie Alfreda Funkiewicze, 29. září 1948, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1707/5/F.

30. „Dziekanka”, přejezd přes bránu, fotografie Alfreda Funkiewicze, 10. října 1948, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1720/2/F.

31. „Dziekanka", socha na nádvoří, fotografie Alfreda Funkiewicze, 17. října 1948, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1728/1/F.

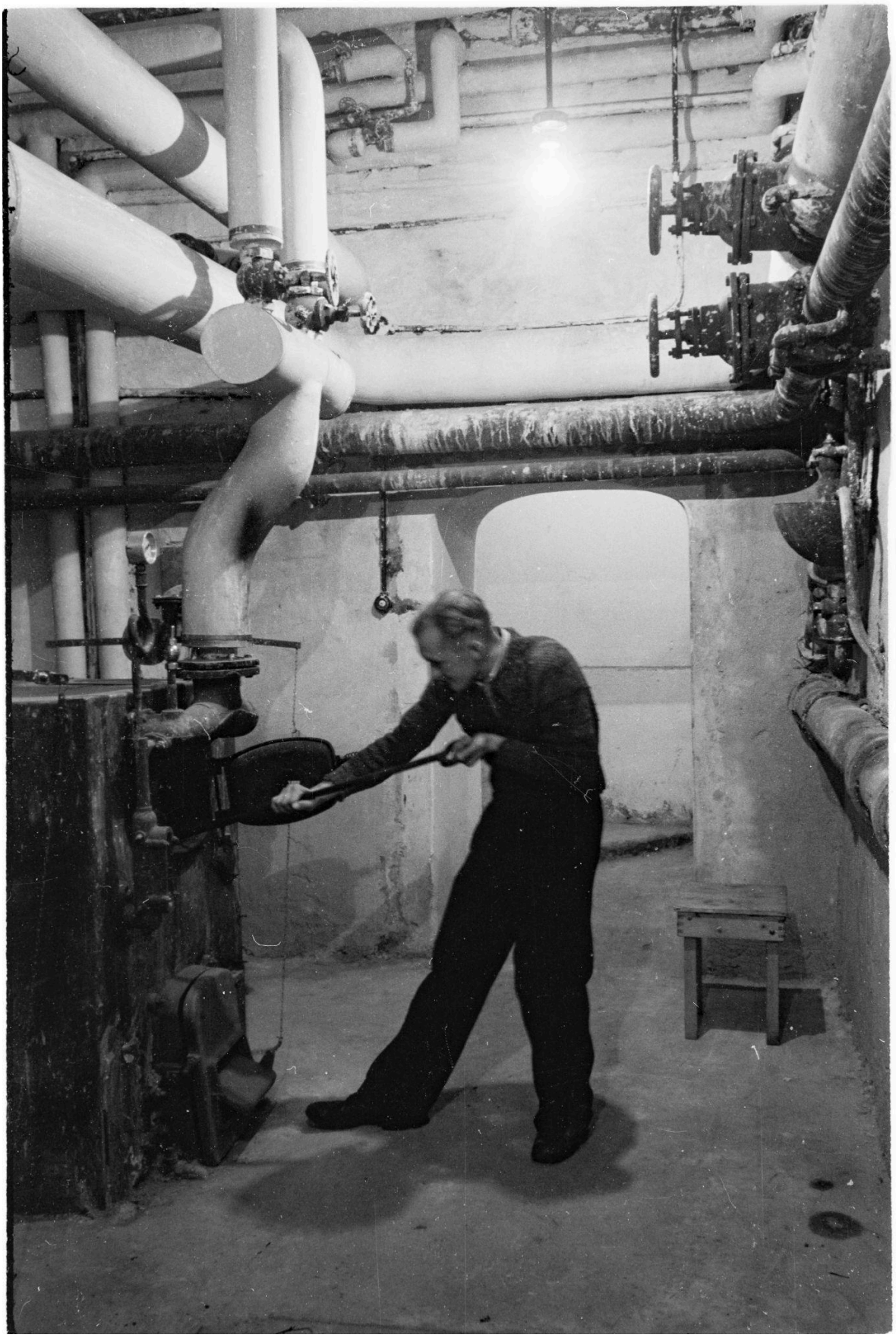

32. „Dziekanka”, Kotelna, fotografie Alfreda Funkiewicze, 8. října 1948, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1715/5/F.

33. „Dziekanka”, interiér - nástěnná lampa, fotografie Alfreda Funkiewicze, 17. října 1948, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1726/1/F.

34. „Dziekanka”, chodba, fotografie Alfreda Funkiewicze, 8. října 1948, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1715/3/F.

35. „Dziekanka", Interiér pokoje, fotografie Alfreda Funkiewicze, 29. září 1948, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1711/3/F.

36. „Dziekanka”, jídelna, fotografie Alfreda Funkiewicze, 10. října 1948, Varšavské muzeum, č. j. AN 1723/1/F.

37. „Dziekanka”, Hlava židle, fotografie Alfreda Funkiewicze, 17. října 1948, Muzeum Varšavy, ref. AN 1729/3/F.

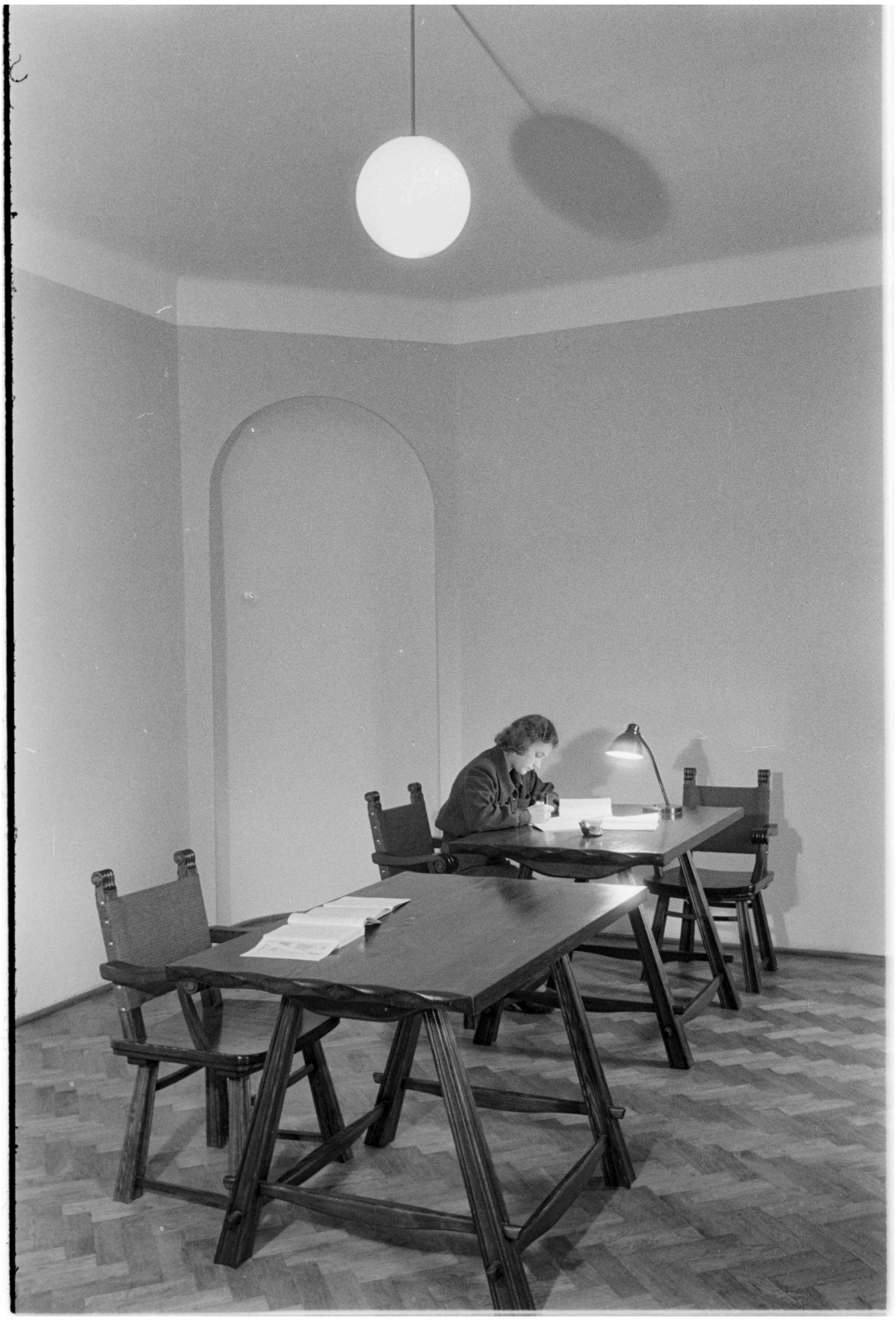

38. „Dziekanka”, Čítárna, fotografie Alfreda Funkiewicze, 17. října 1948, Muzeum Varšavy, ref. AN 1728/4/F.

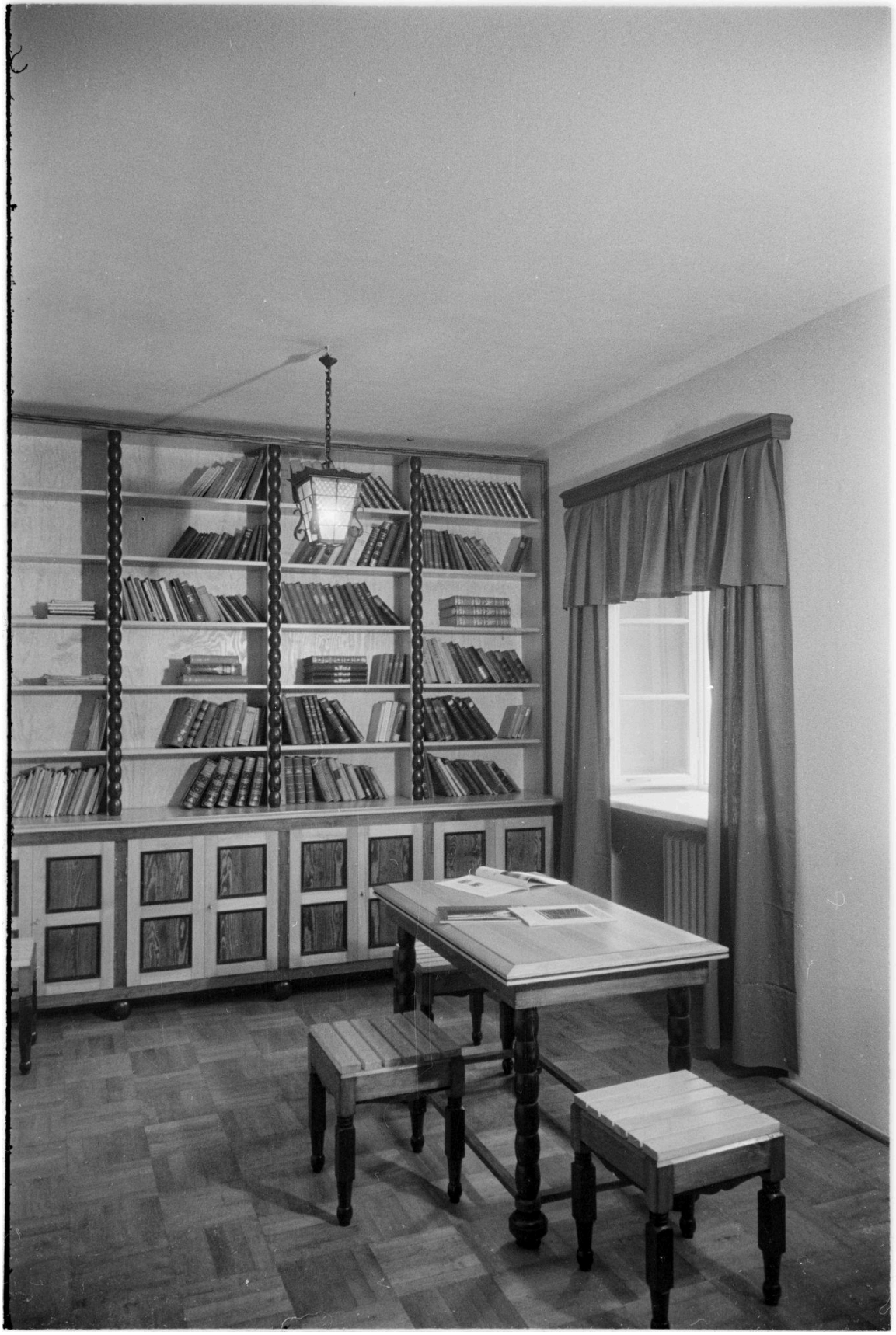

39. „Dziekanka”, Čítárna, fotografie Alfreda Funkiewicze, 17. října 1948, Muzeum Varšavy, ref. AN 1724/1/F.

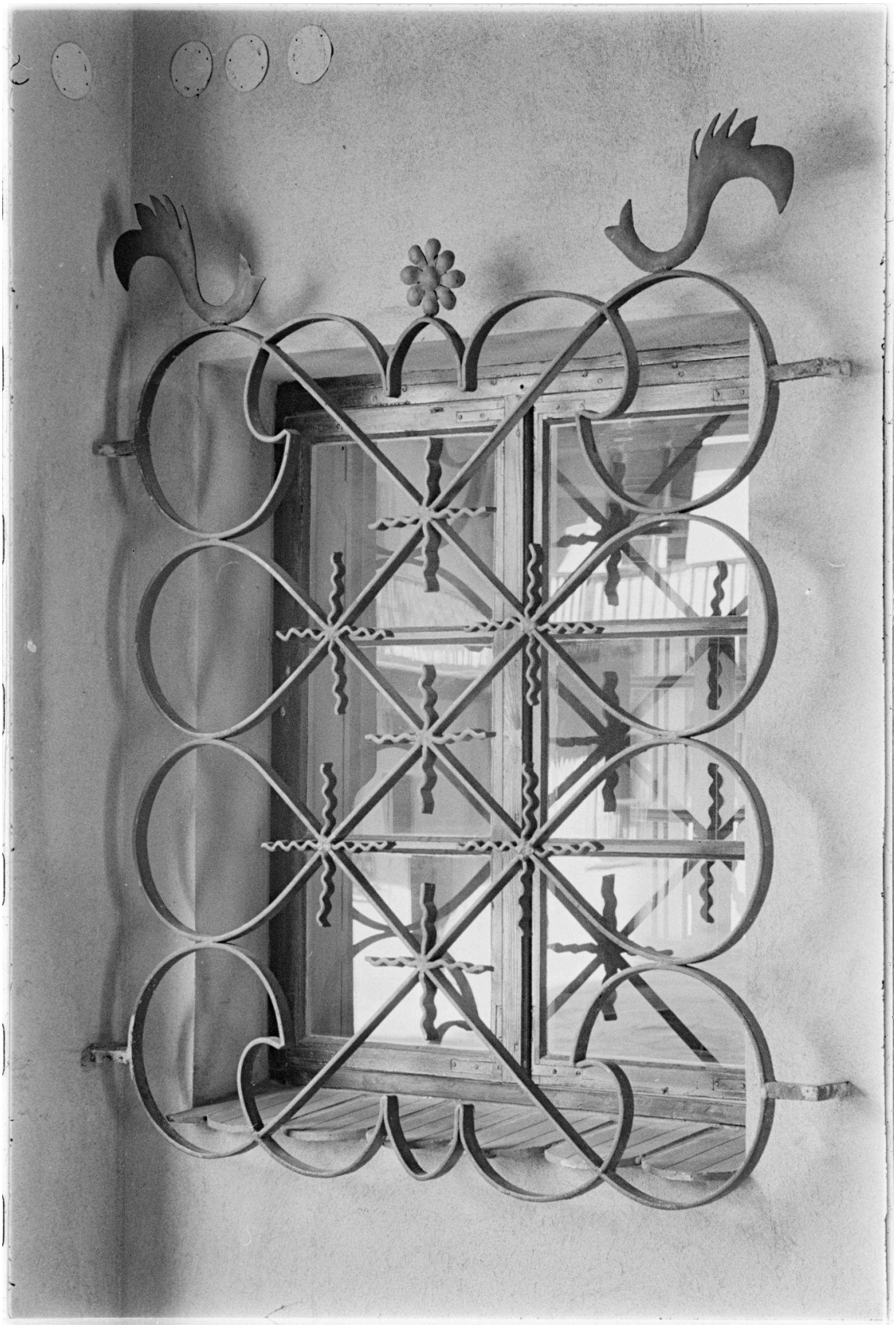

40. „Dziekanka”, okno v průjezdu brány, fotografie Alfreda Funkiewicze, 10. října 1948, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1718/2/F.

41. Rekonstrukce Staroměstského náměstí, fotografie Alfreda Funkiewicze, 1951, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1335/F.

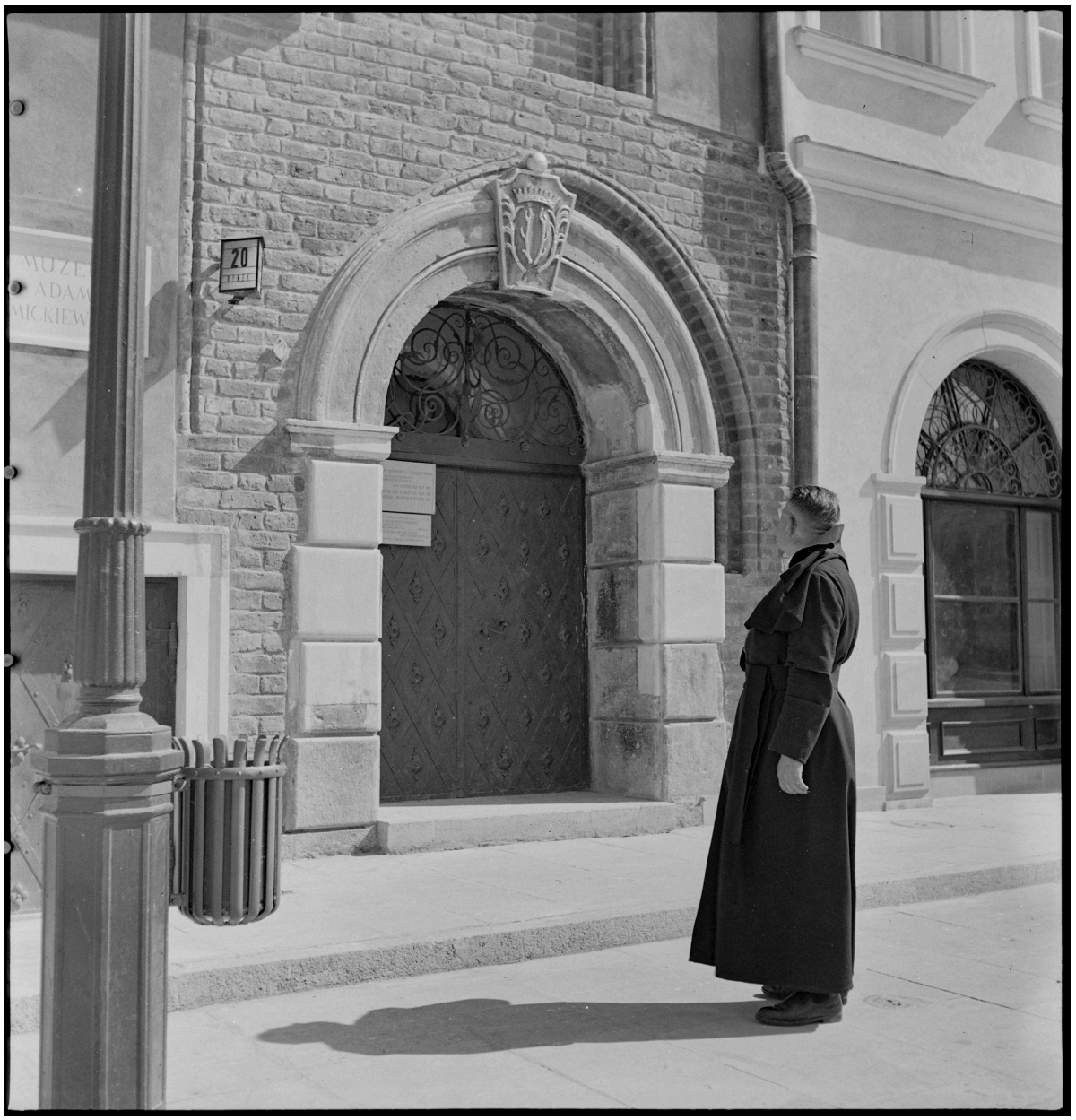

42. Winklerův činžovní dům na Staroměstském náměstí, fotografie Alfreda Funkiewicze, září 1953, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1388/F.

43. Děti hrající si na Staroměstském náměstí, fotografie Alfreda Funkiewicze, září 1953, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1377/F.

44. Kolemjdoucí na Staroměstském náměstí na straně Barss, fotografie Alfreda Funkiewicze, září 1953, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1360/F.

45. Pomník Syrena v Powiśle a vozy Syrena, fotografie Alfreda Funkiewicze, 1954, Muzeum Varšavy, ref. AN 9850/F.

Seznam ilustrací

Nečíslované ilustrace:

- Obálka - Palác kultury a vědy ve výstavbě, fotografie Alfreda Funkiewicze, 13. října 1953, velký formát, Muzeum Varšavy, č. j. AN 97/1-3/F.
- Alfred Funkiewicz, přibl. 1926, Archiv Varšavské univerzity, ref. RP 23686. (s. 6)
- Zničená hlavní budova Varšavské technické univerzity, fotografie Alfreda Funkiewicze, 1945-1946, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1597/2/F. (s. 8)
- Hlavní budova Varšavské technické univerzity, fotografie Alfreda Funkiewicze, 7. září 1955, Muzeum Varšavy, ref. 1955, AN 165/F. (s. 8)
- Stavba hlavního nádraží ve Varšavě, foto Józef Fischer, 1938, Národní digitální archiv (NAC), ref. 1-G-3752-4. (s. 11)
- Hlavní nádraží na Jerozolimské třídě, fotografie Alfreda Funkiewicze z let 1945-1946, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1620/7/F. (s. 11)
- Pohled na zničené Staré a Nové město, fotografie Alfreda Funkiewicze, 1948, Muzeum Varšavy, ref. AN 2916/F. (s. 12)
- Finské domy na ulici Jazdów, fotografie Alfreda Funkiewicze z let 1945-1946, Muzeum Varšavy, inv. AN 1626/1/F. (s. 13)
- „Varšava obviňuje" - sál Úřadu pro rekonstrukci hlavního města, autor neznámý, 1945, Národní muzeum ve Varšavě, inv. č. DI 95632/32 MNW. (s. 14)
- Zničená budova Společnosti pro podporu výtvarného umění, fotografie Alfreda Funkiewicze z let 1945-1946, Muzeum Varšavy, ref. AN 1601/3/F. (s. 20)

Číslované ilustrace:

1. Palác kultury a vědy ve výstavbě, fotografie Alfreda Funkiewicze, 13. října 1953, velký formát, Muzeum Varšavy, č. j. AN 97/1-3/F.
2. Palác kultury a vědy, sál se skleněným stropem, fotografie Alfreda Funkiewicze, asi 1955, stříbrno-želatinový tisk, Muzeum Varšavy, č. j. AN 10488/F.
3. Palác kultury a vědy, hlavní sál Paláce mládeže, fotografie Alfreda Funkiewicze, 6. dubna 1955, stříbrno-želatinový tisk, Muzeum Varšavy, odkaz AN 156/F a.
4. Interiér Kongresového sálu v Paláci kultury a vědy, fotografie Alfreda Funkiewicze, 30. června 1955, Muzeum Varšavy, ref. AN 119/F.
5. Budova Sejmu na Wiejské ulici, chodba v prvním patře, fotografie Alfreda Funkiewicze, asi 1954, stříbrno-želatinový tisk, Muzeum Varšavy, č. j. AN 658/F c.
6. Interiér budovy Sejmu na ulici Wiejska, kolem roku 1954, fotografie Alfreda Funkiewicze, stříbrno-želatinový tisk, Muzeum Varšavy, č. j. AN 561/F b.

7. Administrativní budova "Metalexportu" v noci, fotografie Alfreda Funkiewicze, prosinec 1957, Muzeum Varšavy, ref. AN 244/F.
8. Marszałkowska, pohled na kostel Spasitele, fotografie Alfreda Funkiewicze, 22. dubna 1954, Muzeum Varšavy, č. j. AN 2124/F.
9. Náměstí Konstytucji, fotogrtafie Alfreda Funkiewicze, 14. června 1954, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1113/F.
10. Kostel Svátostných sester na Novoměstském náměstí, fotografie Alfreda Funkiewicze, 1953, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1423/F.
11. Rekonstrukce hradeb Starého města, fotografie Alfreda Funkiewicze, 1953, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1420/F.
12. Zničený taneční sál v Paláci na ostrově, fotografie Alfreda Funkiewicze, 2. června 1947, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1689/11/F.
13. Koupelna v ruinách paláce na ostrově, fotografie Alfreda Funkiewicze, 2. června 1947, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1690/5/F.
14. Stroj na zpracování suti na staveništi v ulici Sienna, fotografie Alfreda Funkiewicze, duben 1946, Muzeum Varšavy, č. j. AN 10463/F.
15. Stavební materiál - betonová suť, fotografie Alfreda Funkiewicze, duben 1946, Muzeum Varšavy, č. j. AN 10456/F.
16. Stroj na zpracování suti na staveništi, fotografie Alfreda Funkiewicze, Muzeum Varšavy, duben 1946, č. j. AN 10464/F.
17. Dělníci u stroje na výrobu cihel z betonové suti, fotografie Alfreda Funkiewicze, duben 1946, Muzeum Varšavy, č. j. AN 10460/F.
18. Zedník se zednickou lžící, fotografie Alfreda Funkiewicze z let 1948-1949, Muzeum Varšavy, č. j. AN 2951/F.
19. Zedníci staví zeď, fotografie Alfreda Funkiewicze z let 1948-1949, Muzeum Varšavy, č. j. AN 2950/F.
20. Dělníci na stavbě sídliště Mariensztat, fotografie Alfreda Funkiewicze, 1948-1949, Muzeum Varšavy, č. j. AN 2961/F.
21. Výstavba sídliště Mariensztat, fotografie Alfreda Funkiewicze, 1948-1949, Muzeum Varšavy, č. j. AN 2957/F.
22. Stavba zdi, fotografie Alfreda Funkiewicze, 1948-1949, Muzeum Varšavy, č. j. AN 2963/F.
23. Skupina Židů pracujících na vyklízení bývalého ghetta, fotografie Alfreda Funkiewicze, 8. října 1947, Muzeum Varšavy, č. j. AN 3504/F.
24. Skupina Židů pracujících na dekonstrukci bývalého ghetta, fotografie Alfreda Funkiewicze, 24. září 1947, Muzeum Varšavy, č. j. AN 3409/F.
25. Skupina Židů pracujících na dekonstrukci bývalého ghetta, fotografie Alfreda Funkiewicze, 8. října 1947, Muzeum Varšavy, č. j. AN 3509/F.

26. Demolice domu na ulici Żurawia 6, fotografie Alfreda Funkiewicze z let 1945-1946, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1621/3/F.
27. Demolice domu na ulici Żurawia 6, fotografie Alfreda Funkiewicze z let 1945-1946, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1621/2/F.
28. „Dziekanka", pamětní deska oznamující rekonstrukci budovy, fotografie Alfreda Funkiewicze, 10. října 1948, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1719/3/F.
29. „Dziekanka" na Krakowském předměstí, fotografie Alfreda Funkiewicze, 29. září 1948, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1707/5/F.
30. „Dziekanka", přejezd přes bránu, fotografie Alfreda Funkiewicze, 10. října 1948, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1720/2/F.
31. „Dziekanka", socha na nádvoří, fotografie Alfreda Funkiewicze, 17. října 1948, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1728/1/F.
32. „Dziekanka", Kotelna, fotografie Alfreda Funkiewicze, 8. října 1948, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1715/5/F.
33. „Dziekanka", interiér - nástěnná lampa, fotografie Alfreda Funkiewicze, 17. října 1948, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1726/1/F.
34. „Dziekanka", chodba, fotografie Alfreda Funkiewicze, 8. října 1948, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1715/3/F.
35. „Dziekanka", Interiér pokoje, fotografie Alfreda Funkiewicze, 29. září 1948, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1711/3/F.
36. „Dziekanka", jídelna, fotografie Alfreda Funkiewicze, 10. října 1948, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1723/1/F.
37. „Dziekanka", Hlava židle, fotografie Alfreda Funkiewicze, 17. října 1948, Muzeum Varšavy, ref. AN 1729/3/F.
38. „Dziekanka", Čítárna, fotografie Alfreda Funkiewicze, 17. října 1948, Muzeum Varšavy, ref. AN 1728/4/F.
39. „Dziekanka", Čítárna, fotografie Alfreda Funkiewicze, 17. října 1948, Muzeum Varšavy, ref. AN 1724/1/F.
40. „Dziekanka", okno v průjezdu brány, fotografie Alfreda Funkiewicze, 10. října 1948, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1718/2/F.
41. Rekonstrukce Staroměstského náměstí, fotografie Alfreda Funkiewicze, 1951, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1335/F.
42. Winklerův činžovní dům na Staroměstském náměstí, fotografie Alfreda Funkiewicze, září 1953, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1388/F.
43. Děti hrající si na Staroměstském náměstí, fotografie Alfreda Funkiewicze, září 1953, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1377/F.

44. Kolemjdoucí na Staroměstském náměstí na straně Barss, fotografie Alfreda Funkiewicze, září 1953, Muzeum Varšavy, č. j. AN 1360/F.
45. Pomník Syrena v Powiśle a vozy Syrena, fotografie Alfreda Funkiewicze, 1954, Muzeum Varšavy, ref. AN 9850/F.

Seznam zkratek

- AFIAP – Artiste Fédération Internationale de l'Art Photographique (umělec Mezinárodní federace fotografického umění).
- B.O.S – Biuro Odbudowy Stolicy (Úřada pro rekonstrukci hlavního města).
- FIAP – Fédération Internationale de l'Art Photographique (Mezinárodní federace fotografického umění).
- ITB – Instytut Techniki Budowlanej (Ústavu stavební techniky).
- Min.Bud.Przem. – Ministerstwo Budownictwa Przemysłowego (Ministerstvo průmyslových staveb).
- PKiN – Pałac Kultury i Nauki (Palác kultury a vědy).
- PTF – Polskie Towarzystwo Fotograficzne (Polské fotografické společnosi).
- SARP – Stowarzyszenie Architektów Polskich (Sdružení architektů Polské Republiky.
- UW – Uniwersytet Warszawski (Varšavská univerzita).
- ZAiKS – Związek Autorów i Kompozytorów Scenicznych (Svaz scénických umělců a skladatelů).
- ZPAF – Związek Polskich Artystów Fotografików (Svaz polských uměleckých fotografů).

Jmenný rejstřík

- Henri Cartier-Bresson – 3, 24.
- Zofia Chomętowska – 14, 15.
- Edward Falkowski – 14.
- Alfred Funkiewicz – 1–72.
- Bolesław a Gabriela Funkiewicz – 5.
- Walter Gropius – 15.
- Weronika Kobylińska-Bunsch – 3, 24, 25.
- Karol Pęcherski – 14.
- Paweł Pierściński – 3.
- Alexandra Przeździecka–Kujałowicz – 15.
- Anna Topolska – 1, 25.
- Wacław Żdżarski – 2, 3.

Bibliografie

Publikace a časopisy:

- *Amtliches Fernsprechbuch für den Distrikt Warschau*, Varšava, 1942.
- *Architektura*, č. 1 (15), leden, Varšava, 1949.
- *Czekając na odbudowę. Warszawa 1945–1950 w obiektywie Karola Pęcherskiego*, Varšava, 2016.
- *Encyklopedia Warszawy*, Varšava, 1994.
- *Fotografowie 1946–2006. Słownik biograficzny fotografów polskich (członków ZPAF)*, ed. P. Pierściński, Varšava, 2006.
- Alfred Funkiewicz, *Parę uwag krytycznych o nowoczesnych kamerach*, [v:] *Świat Fotografii*, R. 3, nr. 7, březen, Poznaň, 1948.
- Robert Geryło, *75 lat Instytutu Techniki Budowlanej*, [v:] *Inżynieria i Budownictwo*, nr. 12, Varšava, 2020.
- Weronika Kobylińska–Bunsch,*The Post–War History of Pictorialism as Exemplified by Exhibitions at the Zachęta and the Kordegarda (1953–1970)*, [v:] Ikonotheka, nr. 26, Varšava, 2016.
- Weronika Kobylińska–Bunsch, *Ogólnopolskie Wystawy Fotografiki w Zachęcie 1952–1962*, Varšava, 2018.
- Anna Kotańska, *Dokumentacja fotograficzna wystaw: Warszawa wczoraj, dziś, jutro (1938 r.) i Warszawa Oskarża (1945 r.) w zbiorach Muzeum Historycznego m.st. Warszawy*, [v:] *Almanach Muzealny*, t. 2, Varšava, 1999.
- Grzegorz Kuba, *Nie tylko Biuro Odbudowy Stolicy. Instytucje zaangażowane w odbudowę Warszawy po II wojnie światowej*, [w:] *Studia i Materiały Centralnej Biblioteki Wojskowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego*, nr 2 (18), Varšava, 2022.
- Małgorzata Kunecka, Daniel Kunecki, *Domki fińskie – pamięć osobista, historia, współczesność. Projekt etnograficzny na pograniczu nauki i życia społecznego*, [v:] *Etnografia. Praktyki, Teorie, Doświadczenia*. nr. 1, Gdaňsk, 2015.
- Grzegorz Piątek, *Najlepsze miasto świata: Warszawa w odbudowie 1944–1949*, Varšava, 2020.
- *Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie*, T. 20, Varšava, 1976.
- *Sprawozdanie Stowarzyszenia Właścicieli Nieruchomości m. Warszawy za Rok 1926*, Varšava, 1926.
- Anna Topolska, *Odbudowa Warszawy obiektywem architekta Alfreda Funkiewicza*, [v:] *Kronika Warszawy*, t. 1–2, Varšava, 2020

- Stanisław M. Wierzbicki, *Jubileusz 60-lecia Instytutu*, [v:] *Prace Instytutu Techniki Budowlanej - Kwartalnik*, nr 4 (136), Varšava, 2005.
- *Stolica : warszawski tygodnik ilustrowany*, R. 14, ne. 23 (6 VI), Varšava, 1959.
- Lech Wyszczelski, *Wojsko Polskie w latach 1918–1921*, Varšava, 2006.
- Wacław Żdżarski, *Historia fotografii warszawskiej*, Varšava, 1974.
- *Spis Abonentów Warszawskiej Sieci Telefonów Polskiej Akcyjnej Spółki Telefonicznej 1935–1936*, Varšava, 1935.
- *Sprawozdanie Stowarzyszenia Właścicieli Nieruchomości m. Warszawy za Rok 1926*, Varšava, 1926.
- *II Ogólnopolska Wystawa Fotografiki*, katalog, Varšava, 1952.
- *III Ogólnopolska Wystawa Fotografiki*, katalog, Varšava, 1953.
- *IV Ogólnopolska Wystawa Fotografiki*, katalog, Varšava, 1954.
- *V Ogólnopolska Wystawa Fotografiki*, katalog, Varšava, 1955.
- *VI Ogólnopolska Wystawa Fotografiki*, katalog, Varšava, 1956.
- *VIII Ogólnopolska Wystawa Fotografiki*, katalog, Varšava, 1958.

Archivy:

- Národní archiv ve Varšavě (Archiwum Państwowe w Warszawie).
- Archiv Varšavské technické univerzity (Archiwum Politechniki Warszawskiej).
- Archiv Varšavské univerzity (Archiwum Uniwersytetu Warszawskiego).
- Archiv Svazu polských umělců fotografů (Archiwum Związku Polskich Artystów Fotografików).
- Archiv Národní galerie Zachęta (Archiwum Narodowej Galerii Sztuki Zachęty).

Ilustrace:

- Národní digitální archiv (Narodowe Archiwum Cyfrowe).
- Národní muzeum ve Varšavě (Muzeum Narodowe w Warszawie).
- Muzeum Varšavy (Muzeum Warszawy).

97/F - 1

